

Muusikaleht

IDA AAV-LOO

Nr. 2 Veebruar 1936

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8.

Böläu, Rita, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Einer, Helmi, ooperilaulja, konservatooriumi lauluõpetaja, „Estonia“ teatrimaja, tel. 460-37.

Genz, Harry, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.

Kapp-RukteschePi muusikakool, klaver, laul, viiul, cello, Vene tn. 16—6.

Hellat-Lemba, L., konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.

Koch, Thekla, klaverisolist, saade, tunnid, Vismari 26—7.

Lamp, Karl, cellokunstnik, tunnid, S. Tartu mnt. 15—5, tel. 313-70.

Redlich, Arvid, klaverisolist, saatja, tunnid, S. Karja 9—2-a.

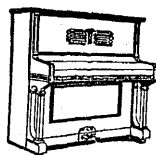
Tamm, Aino, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.

Vaks, Julius, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

**Klaveritööstus
K. SAAR**

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

PIANIINOSID,

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks — ostud ja soovitusused muusikatundjailt.

J. AAVIK:

„Lapsepõlve mälestused“	—60 s.
„Eesti rahvaviisid“	. . . —60 „
	Klaveri saatel.
„Eesti Laul“ 2.—
	Peolaulud.
„Laste Laul I“ 1.20
„Laste Laul II“ 1.60
	Laulukoorile.

Saadaval Lauljate Liidus.

MUUSIKALEHT

1936. XIII AASTAKÄIK.
(Noodilisaga)

TELLIM. VASTUVÕTT AVAT.

<i>E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas</i>	<i>Kr. 2.—</i>
<i>Teistele</i>	<i>„ 2.25</i>
<i>Välismaale</i>	<i>„ 4.50</i>
<i>E. Lauljate Liidu liikmeile poolaastas</i>	<i>Kr. 1.—</i>
<i>Teistele</i>	<i>„ 1.15</i>
<i>Välismaale</i>	<i>„ 2.30</i>

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VASTU
KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS:
TALLINN, LAI T. 7. TELEFON. 431-82

SISUKORD:

Mida nõuame kontserdikavadelt ja ettekannetelt — Ed. Visnapuu.
Mõtteid meie kooriliteratuurist ja kooride tehnilisest tasemest — A. Karindi.
Põltsamaa esimesest laulukoorist — A. Luu.
Minu lapse- ja noorpõlve mälestusi laulukooridest — J. H. Virkhaus.
Vestlus Miina Härmaga.
Viiul — V. Prihoda.
Uuetitüübiline orel — elektriline konstruktsioon.
J. Aav-Loo 15-a. lavateg. tähtpäev. Muusikamuuseum kahe-aastane.
H. Sihtkapit. kirjastus: J. Aaviku sonaat — Th. Lemba.
Meeskooride elu: TMS 20-a. jne.
Pärnu Helikunsti Selts 15-aastane — B. Parming.
Ooper ja kontserdid.
Hispaania rahvamuusikast.
Mitmesug., illustratsioonid, naljad.

Järgmine „Muusikalehe“ nr. ilmub märtsi lõpul.

muusikaleht

Ed. Visnapuu

Mida nõuame kontserdikavadelt ja ettekannetelt

Kui asetame endale küsimuse, mida nõuame ettekandelt ühel või teisel puhul, siis tuletub vastus: hääd sisu ja ilmekat täitmist. See vaidlust tekitamatu väljendus ometi kõlab väga üldiselt, kuna kõikide tingimuste arvestamine tõstab üles suure hulga üksikasju.

Hää sisu all kokku mõistame sääraseid avaldusvorme, mis positiivselt virgutavad meie tunde- ja mõtteilma. Ühtlasi peab seisima maksvusel arendav ning ajas edasi rühkiv tung. Ilmekas täitmine eeldab varutud oskusi ja pakutava mõistmist põhjalikul kujul.

Käesolevate ridade sihiks pole mitte laskumine filosofoeringusse kunsti üle, vaid lihtsate tähelepanekute märkimine kogemuste alusel.

Üsna sagedasti juhtub, et ettekanded venivad liiga pikale. Praegusel ajastul meie peame teatris vastu kolm tundi ja kontsertsaalis kaks — ühes vaheaajaga; katkustamatu jälgimine võib kesta ainult poolteist tundi. Viimane väide on maksivi aktuste kohta ning puudutab esinevise kirikus.

Teatrilava meid seob pikemini, sest sääli on tähelepanu rakendatud mitmekesisemalt. Ooperis kuuleme muusikat ning vaatame mängu, tantsu, kostüüme ja dekoratsioone. Rida alasid kõrvuti vaheldavusega ning varjunditega loovad olukorra, kus kujutus võib liikuda vabama valiku järgi. Ehkki paljude avalduste

ühheaegne ilmumine säeb jälgi ja keerulisusega koormavama vastuvõtu ette, ometi pinge jaotus erisuundade vahel mõjub kergendavalt. Siin tekivad puhkusmomentid juba vaheldusest endast.

Kui pisut üle poolsajandi tagasi R. Wagner andis viietunnilise kestusega oopereid, siis vaevalt praegu keegi meil sõandaks neid tuua säärastena lavale. Nõnda ka see liitkunst nõuab ajalist piiramist ettekandel. Lihtsalt tänapäeva tempo ei luba endisi venivusi; sellest küljest mõisted on muutunud põhjalikult. Kui ameeriklane ütleb, et aeg on raha, siis see kõlab väga materialistlikult, kuid ometi üldine võidujooks ainelisel pinnal määrab ka mõisteid liikumisest vaimsetel aladel.

Kui vaatleme lähemalt teatrikunsti, siis näeme, et sääli lavastamisi toimetatakse võrdlemisi vabade kätega. Vaevalt mingi teos näeb rambivalgust ümberkujundamisteta ja kärpimisteta. Nii sünnib see puht-sõnaliste kui muusikaga seotud toodetega.

Siirdudes kontsertsaali õhkkonda, satume mitmeti erinevale olukorrale. Kõigepeält püsib kunstiväljenduses maksvusel ainult kuuldav kül. Kuna pingutus on juhitud ühes suunas, siis loomulikult tõmbuvad kokku ettekande vältavuse piirid. Vaheldust võimaldavad ainult ühe ala varjundid. Kontsertkavade koostamisel näemegi mitmekesisiduse taotlemist antud raamides. Nii kõrvutatakse instrumen-

taalseid ja vokaalseid etteasteid, panekstre järgnema solistid koorile ning orkestrile, luuakse vaheldust teoste iseloomuga, peetakse silmas tonaalsust jne.

Tänapäeval võime nimetada kindlasti riskantseks sammuks, kui dirigent valib õhtu täitmiseks ainult kaks numbrit — näit. üks sümfoonia kummaski kontserdi jaos. Säärased eksperimendid võivad huvitada väheseid, kuna suurem osa publikust satub tüütavusele. Orkestriõhtu programm tohib sisaldada ühe pikema teose, muud aga olgu mõõdukama ulatusega, et anda kuulajale puhkust värskemiseks. Kavade koostamisel pole ainult tähtis hää sisu, vaid ka otstarbekas jaotus. Seda nõuet tuleks meiegi kontsertbürool ja muudel asjaosalistel pidada silmas teravasti.

Siinväljendatu maksab ka teiste ettekandeüksuste kohta. Pole kasulik kooril lauda kolme kantaati õhtu jooksul või solistil mängida mitmeid kontserte ja sonaate. Kui näit. oratoorium täidab terve kava, siis juba kindlasti autor võtab arvesse suurema vaheldavuse osades.

Edasi peaksime pöörama rohkem tähelepanu helitööde vananemise küsimusele. Praegu meie ei kannata endisel määral välja klassikalise ajajärgu vormikultust. Repriisidega ilutsemine läheb üsna kaugelt mööda tänapäeva maitse nõudmistest. Kõik pikalt venitatud arendamised muutuvad pahanduseks. Seepärast uusloomingki, mis on tekkinud mineviku mõõdulise mustri järgi, kannab vananenud toodangu tunnuseid. Ka kõlaline primitiivsus sisendab igavust.

Pole vaja minna jälle tagasi kuigega, et leida kontsertmuusika alal üsna tunduvalt iganenud teoseid. Et näited oleksid drastilisemad, peatume kuulsate nimede juures. Nii Schumann'i ja Brahms'i tööd tihtigi mõjuvad tüütavalt, kuigi aja kiuste peab tunnustama suureks nende kunsti. Siit järgneb otsekoheselt, et kontsertmuusikaga tuleb talitada samuti, nagu toimib teater: ümbertöötatud kujul saame tänapäevale serveerida möödunud aja hinnalisi pärandusi. Oleksid kõik autorid

Joh. Seb. Bach'id, siis meil ei tarvitseks nii muretseda sajandite vahemaa pärast.

Eriti kitsad mõõdulised raamid jäävad kirikukontsertidele, mispärast neid tuleks korraldada õige täpselt kaalutud plaani järgi. Need peaksid algama hillinemisteta ja kestma mitte üle poolteise tunni. Kirikus publik on asetatud täiesti liikumata olekusse, mis vaevab juba füüsiliselt; ruumid enamasti on alati külmad. Nõnda siis hää järjestusega kava möödugu kiiresti, et mitte tekitada huvilangust ettekannete vastu. Kui vaheajata programm lastakse venida üle paari tunni, siis tulemused igatahes osutuvad kahjulikeks mainitud kontsertidele.

Meil sagedasti asutused ja erapedagoogid korraldavad õpilasohtuid, millel muidugi ei puudu oma suur huvitavus. Enamasti aga kavade kannatavad üleliigse pikkuse all: tahetakse esitada paljuid ning ka paljuga. Muidugi leidub selleks põhjusi, kuid vastupidiseks samuti. Nende õhtute programmis märgitakse pedagoogid — professorid ja õpetajad — oma teenistusastme järgi, lisatakse selguse mõttes ka autorite sünniaastad, kuid midagi siiski puudub. Publik ei tea, kas kasvandik algab stuudiumi, või hakkab juba lõpetama. Seda ta ainult oletab, nagu õpilase vanadustki. Ometi säärased esinemised on kontserdid ainult tingimisi, — valmiskunsti sääal ei pakuta. Järelikult keerleb huvi arenguastme ümber, mis näitab kasvandiku edasijõudmist ning tema töö hinnanangut. Kursus, õppeaasta ja vanadus kõnelevad väga palju huvitavat. Kui publik tõmmatakse õhtutele lähemale selgitavate andmete kaudu ning programmid hoitakse küündimast kuni nelja tunnini (nagu on juhtunud), siis kindlasti kasvab elevus õpilaskontsertide ümber.

Järjekorras tuleks puudutada ka aktusi, kus kaunistusena kasutatakse muusikalisi ettekandeid. Need toimingud lähenevad kirikukontsertidele selle kaudu, et sääal puuduvad vaheajad. Nii siis ei tohi kestus minna pikemaks poolteisest tunnist. Ainult harukordadel on peetud kinni mainitud piirist. Siin ei osutu ve-

A. Karindi

Mõtteid meie kooriliteratuurist ja kooride tehnilisest tasemest

Meie rahvuslik helilooming on sammumas hoogsat tõusuteed ja omapära ning tehniliste võtetegi poolest ületamas nii mõnegi vana kultuuriga rahva loomingut. On jõudmas ühesõnaga Euroopa loomingu tasemele. Tänapäeval võime kõnelda oma sümfoonilisest helikunstist ja kammermuusikast, võime kontsertkavu tarbekorral täita puht-omaloomingu toodetega nii vokaalsel kui ka instrumentaalsel alal. Isegi ooperi- ja lavamuusika ala on leidnud viljeldajaid ning siingi leidub teoseid, mis väärikalt täidavad oma ülesandeid. Eriti rikkalik on meie heliloomingus koorilaulu literatuur ja sisaldab palju väärtuslikku, võib väita kogumi ainulaadset. Osalt on aga tulnud ilmsiks nähe, nagu ikka ja alati olnud kunsti alal, et looming ruttab ette ajast ja selle sisukamad ning väärtuslikumad tooted ei leia kaasaegsetelt õiget ja väärilist hindamist. Ei saada

neist lihtsalt aru! Nii näeme tänapäeval, et melegi võimalisemate, väljaspool kodumaa piiregi imetletavate heliloojate teosed oma suures enamuses seisavad kasutamatuks ja koguni ilmumata — heliloojate mapis. Ja see ilmneb küllalt tunduvalt määral koorilaulu alal, kuna ei leidu meie kaasaegses koorilaulu tarvitajaskonnas küllaldasel määral nende mõistmist ega kasutamist. Suhtutakse koguni mõnegi helilooja väärtuslikku toodangusse halvakspanevalt, või siis vähemalt eelarvamustega. Ja on kostmas hääli ning hüüdeid heliloojatele sooviga ja nõudega: „Andke meile rahvapärast koorilaulu!“ Ka räägitakse mõnedes ringkondades juba teatavast konfliktist loomingu ja selle tarvitaja — rahva vahel. Ajalooratas on siis sellega teinud jälle oma ringi ja jõudnud null-punkti lähedale. Kümnekond aastat tagasi elasime kõik läbi suure ele-

nitamises niivõrd mõõduandvaks muusikaline osa kui kõned. Loodetud lühikesest sõnavõttest kujunevad kõnelemised kogu ühtu jaoks ettenähtud aja pikkuses. Sagedasti käivad esinemised koos tõlgetega. Kannatab muidugi publik ja samuti ka kunstiline osa. Kontsertandid väsivad ootamise pinevuses, mis mõjub tulemusi kahandavalt. Tüdinenud publik pöörab vähem tähelepanu ettekannetele ja reageerib nõrgemini. Nii tekib vastastikune loidus, mida peaks vältima kõige kindlamini. Muusika kui kaunistusvahend aktuste juures tuleb hoida tema seisukohalt õigustatud värskses.

Lõpuks olgu märgitud mõni sõna kontsertide tehnilise korralduse külje kohta. Nimelt hää tahetega vahelduse pakkumiseks tekitatakse tihti ummistusi, mis mõjuvad otse vastupidiselt. Pole mingi lõbu pub-

likul istuda saalis ja vaadata päält, kuidas lavalt marsivad minema orkestrandid, kuidas kantakse noodipulte, toole ja pille ühest kohast teise ning tiritakse klaverit, kuidas siis mehed tulevad, et pärast lühikest pala alustada uuesti endist manöövrit. Vajadused jäävad vajadusteks, kuid ümberkorraldused asetatagu niisugusesse paika, kus see kulissitagusesse kuuluv toiming ei kujuneks kontserdi päänumbriks.

Käesolevad read puudutavad mõningaid soove publiku seisukohalt ega pole vist ainukeste säärase mõtete avaldajaks. Lava ja kuulajaskond pääsevad üksteisele lähemale, kui vastastikust mõistmist ei takista soovimatud olukorrad ja tegurid. Mõnikord üsna väikese pingutusega võib tuua lahendusi. Selleks ainult tuleb olla tähelepanelik.

vuse aegu, mille tõi endaga kaasa meie rahvusliku loomingu tõus. Ja nüüd seisaksime nagu — katkise astja ees...

Agaselles ei ole midagi iseäralist: koosneb ju evolutsiooni tee aktsioonide ja reaktsioonide vahelduvast reast. Ja meile kõikidele on tuntud sellise reaktsiooni ajajärkude sünnitusi loomingu alalt oma epigonismi ja profanismi nähetega, nagu elulähedased laulud „mustadest silmadest“, mida „kõõrutasid“ kõik veneaegsed gümnaasiumikasvandikud.

Hüüdid rahvaliku loomingu järele on ka meil seekord leidnud teatavat kõlapinda koorilaulu loomingu, kuid osalt kahjuks niisuguses suunas, mis kuidagi ei saa tulla kasuks meie heliloomingu hääle nimelle. Nii on rakendunud laulude loomisele teatud liik tegelasi, kes suudavad käia ainult vanu äratallatud radu ja ei ütle oma poolt midagi uut ega isepärast meie koorilaulu loomingu, ega avalda isegi vaimukust eeskujude jälgimisel ja pakuvad ainult tooteid, mis võivad mõjuda üldise maitse labastamise suunas, päälegi kui neid mõnelt poolt agaralt reklameeritakse ja toetatakse. Selles mõttes on teatava piirini alla käimas meil kasutatava koorilaulu tase, on levinud mõndagi ajast ja arust läinut, ehk siis niisugust, mis mõni aasta tagasi ei oleks näinud trükkimustä — oma vähese väärtuse tõttu. Teisel poolt aga tõelised väärtused, mis sellel alal loodud ja olemas, seisavad üldsusele kättesaamatult — heliloojate laualaekas. Põhjendatakse seda ikka populaarsuse ja eluläheduse nõudega, mülline avaldub üldiselt ka praeguse aja vaimus, mis püüab rakendada võimalikult suuri masse teatavate ideede teenistusse. Kunsti teid aga ei saa suunata, ega selle arenemist pidurdada ühegi ringkonna „eluläheduse“ nõuetega, sest siin on tegev vaim, mille vabadust võimata tõkestada. Ja see vaim töötab meie rahvuskultuuri tõstmiseks ning süvendamiseks, otsides teed ja võimalusi oma töövilja kasutamiseks selle sama rahva hüveks, kelle hulgast ta on pärit. Sellepärast peab ka loovkunsti saavutustesse suhtumises varem

või hiljem tulema pööre. See suundub kindlasti kunsti kasuks, sest kaua ei kannata rahva organism välja seda lahja toitu, vaid hakkab kindlasti nõudma paremat.

Teatud piirini on meie koorilaulu too-dangu väärtuslikuma, kuid tehniliselt ja muusikaliselt nõudlikuma ja huvitavama, osa letargilises olekus süüdi laulukoorid, sest väga vähe leidub meil koore, kes suudaksid ja tahaksid tegeleda nõudlikumate ülesannetega. Laulud, mis esimesel silmitsemisel nagu paistaksid rasketena, jäetakse nende sisusse tungimata kõrvalle, asendades neid kergematega, kuid sagedasti labasematega. Enamiku kooride juures on põhjuseks suuteliste lauljate vähesus ning koguni puudumine, või üldse koori liialt väike koosseis, eriti maakoorides. Teisal jälle osutub takistavaks teguriks teatud laiutamise tung, kusjuures koor paisutatakse arvuliselt masskoo-ri tasemele. Usun, et igaüks, kes on tegele-nud kooride juhtimisega, on pannud tähele, et intiimkoo-ri liikmeskonna paisu-mine üle teatud piiri asetab tõkkeid koori painduvusele nii ettekande kui ka kunstiliste võimiste ja saavutuste suhtes. Kooriliikide juures selleks piiriks, kus võib saavutada kunstiliste tulemuste maksimumi, on: nais- ja meeskooridel 60—100 lauljat, segakooridel — 80—120 lauljat. Üle selle piiri paisutatuna kaotab koor igal juhul osa oma painduvusest, võites ainult — sedagi reservatsioonidega — jõuliselt; parima ning võimelisemagi koori-rijuhi tahe pörkab sellise koori juures ruumiliste ja akustiliste raskuste vastu. Seda on nende ridade kirjutajal võimalus olnud kogeda eriti laulupidudel, kus suure masskoo-ri ettekanded on kuulajaid kunstiliselt vähe suutnud liigutada ja isegi imposantse massi kooslaul ei ole avaldanud seda võimsuse muljet, mida ootasid. (Nende ridade ülesanne ei ole muidugi seisukohavõtt laulupidude poolt või vastu, vaid teede otsimine meie kooride lauluvõime tõstmiseks, kuna laulu-pidude väärtus seisab tegelikult ikka rahva ühistunde kasvatamises.) On tulnud ka kogeda, et meie suurimad koorid oma

esinemistel ei ole suutnud luua seda kunstilist õhkkonda, mis oleks mõeldav, võttes arvesse kaastegelaste suurt hulka. Samuti ei suuda suureks paistsutatud koorid kunstiliselt ja tehniliselt läheneda nõudlikumatele ülesannetele ilma eriliste pingutusteta, kuna see palju kergemini on teostatav arvuliselt õigetes piirides hoitud, kvalifitseeritud kocsseisuga kooridel.

Nende ridade kirjutaja julgeb väita, et meil neis küsimustes ei oida üldiselt õigel teel ja et varem või hiljem tuleb hakata otsima rada kooride kunstiliste võimete tõstmise suunas. Muidu peame veel kaua ootama meie koorilaulu literatuuri paremiku varjusurmast ärkamist ja kuulajaskonna ette astumist oma täielikus ilus ja väärtuses. Võib olla, tuleks kooridel kõigepäält piinlikuma hoolega teostada lauljate valikut, sest väheste võimete lauljad aina talkistavad koori jõudmast kunstilistele sihtidele. Teiseks peaks vististe rohkem tähelepanu juhtima kooriliikmete muusikalisele kasvatusesele — seda eeskätt repertuaari valiku teel. Armutult tuleks siin jätta kõrvale kõik, mis võib mõjuda lauljate maitse labastamise suunas; lauljatele peab pakkuma enam materjali, mis nende võimisi tõstab ja nende maitset juhib kunstiliste elamuste suunas. Koorijuhid ei tohiks repertuaari valikul liiga palju teha kompromisse publiku, resp. massi maitse suunas, sest ka massi maitset on võimalik kasvatada ja arendada, pakkudes kontserdi kavades enam väärtusliikku. Kolmandaks tuleb kooridel senisest enam tähelepanu pöörata oma üksikliikmete lauluvõime tõstmisele. Ma ei mõtle siin üksinda häälesäade vajadusele, mis paljude linnakoorige juures juba ongi muutumas endastmõistetavaks; nende ridade kirjutajal on andmeid, et ka mõned maakoorigid on astunud vastavaid samme, korraldades lühiajalisi kursusi häälesäade alal. Väga tähtis on selle kõrvale ka koorilauljate muusikalise üldhariduse süvendamine ja teoreetiliste teadmiste rikastamine, mis aitaks neil kergemini saada üle laulu tehnilistest ja

VALERIA BARSSOV.
Moskva Suure Ooperi primadonna.

muusikalistest raskustest ning süveneda tehtava töö sisusse. See võimaldaks kooridel asuda nõudlikumate ülesannete lahendamisele. Oleks ju õieti kooli ülesanne pakkuda muusikateoreetilisi ja praktilisi teadmisi ja oskusi tulevastele lauljatele, kuid kuna meil praegusel ajal juba mõnda aastat muusikaõpetus koolide õppekavades on esitatud puudulikult, siis paratamatult tuleb kooridel endil oma liikmeskonnale selles asjas tulla vastu, kui nad tahavad läheneda kunstilistele sihtidele. Lõpuks veel üks küsimus, mille lahemine aitaks kindlasti panna liikuma meie kooriliteratuuri tehniliselt ja kunstiliselt nõudlikumat osa. Miks ei võiks meil näiteks tekkida koore muusikalise, eriti laulu-alalise, ettevalmistusega liikmetest? Meil on saanud kombeks, et kõik, kes juba natuke on õppinud laulu, peavad endid kohe suurtelks solistideks ja loevad enesele alandavaks tegutseda mingisuguses à capella kooris muidu kui vast

Põltsamaa esimesest laulukoorist

Siiani oldi arvamusel, et esimese eesti laulukoori asutaja on omaaegne Põltsamaa koguduse köster Martin Andreas Vilberg, aga kui võtta aluseks nende ridade kirjutajale vanaisa kõnelusi — aastat 45 tagasi, siis asi annab oletada, et enne, kui Põltsamaale tekkis Martin Andreas Vilberg'i laulukoor, tegutses säärane juba samas kihelkonnas Adavere-Puiatus.

Minu vanaisa Jüri Reinthal*) jutustas: Kui 1832. aastal tolleagne Adavere-Puiatu koolmeister Mihkel Lausson (Tartu linna „vaba“ ja Tartust pärit) — ära surnud, siis sinna koolmeistriks saanud Mihkel Karu, kes lugemise oskuse omandanud kodus emalt ja hiljem kirjutamise ja arvutamise oli õppinud Vana-Põltsamaa mõisa kirjutajalt, kus isa teenis kupjana. Ka laulmist oli ta õppinud kodus emalt. Nende teadmistega saanud ta koolmeistriks.

Tollal olnud Põltsamaa koguduse õpetajaks Temler ja tema järglaseks koguduse õpetajaks tulnud paar aastat hiljem tema poeg, keda koguduse elanikud nimetanud „nooreks Temler'iks“.

Koguduse õpetaja, vana Temler, polevat tolleagekse koolitöö päälle pannud kuigi palju rõhku, kuid poeg hakanud järjekindlalt ka kooli revideerima ja õppetööd jälgima.

Hääle järjele tõstnud noor koolmeister Mihkel Karu laulmise Adavere-Puiatu koolis, sest et ta ise oli andekas laulja ning oma ametiajal ennast arendas muusikatundmises ja harmooniumi mängimises,

— häälesaadjana. Kuhu jäävad kõik lauluala lõpetajad muusikakoolidest ja eraõpetajate juurest? Teadagi ei suüda meie spetsialistide „turg“ teatrite ja kontsertpoodiumide näol neid kõiki mahutada. Siin aga avaneks neile võimalus kunstiliseks tegevuseks. Ja usun, et sellise kooriga, kus eranditult kõik liikmed on vastava eellharidusega, oleks võimalik asuda ka kõige nõudlikumate ülesannete teostamisele ja tuua kalevi alt välja meie heliloojate toodangu paremik, milleni tavalistele, asjaarmastajatest koosnevate kooride tehnilised võimed ei ulatu.

naabruses asuvas Rutikvere vennastekoguduse palvelas, kus leitudid väikesed harmooniumid. Rutikvere mõisa aidamees Hans Kapp**) oli omal kulul need sinna ostnud ühes Barbi nootidega, missuguseid oskas käsitada tolleagne Rutikvere palvela hooldaja lugejavend Anton Steinberg. See mees jaganud ka oma muusikalisi teadmisi Mihkel Karule ja õpetanud teda harmooniumil mängima; niisama juhatanud ka viulimängus.

Mihkel Karu saanud isegi sellega hakkama, et ta enesele viiuli meistertanud, mille abil esialgselt õpetanud koolis laulu.

Tema muusikalised harrastused olevat leidnud laialdast tähelepanu ümbruskonnas, mitte ükski oma vallas — vaid ka naaber valdades, ning noormehed kogunenud õhtutel tema juure ja lasknud enestele õpetada laulmist ja viulimängu. Ta polevat piirdunud üksi sellega, vaid meisterdanud paljudele viiuleid; eeskätt naaberkoolmeistrile — kes selles asjas temale pöördunud.

Peagu alatiselt olnud talvistel õhtutel kitsad kooliruumid tulvil laulu- ja muusikaharrastajateks.

Esialgselt olnud lauluharrastajateks enamikus noormehed, kuna hiljem neile selt sinud ka naisterahvad.

Kui lauluõpetaja ning lauluhimulised laulus rohkem kogenenud, siis hakanud ühiselt kooris laulma, kus naisterahvad laulnud sopranit ja alti, mehed aga tenorit, koorijuht esialgselt üksi aga bassi. Nii sündinud esimene eesti segakoor.

Lauldavad palad olnud kõik vaimulikud, sest ilmalikest puudunud vajalised noodid.

Iseäranis meeldinud säärane koorilaul tolleageksele Adavere mõisaomanikule parun Bernhard Stackelberg'ile, kes sagedasti koolmeistri oma lauljatega käsutanud mõisa laulma.

Selle eest tänuks parandanud parun koolmeistri palgamaad — lisa maa juure andmiseks. Mõisas laulmas käimise korral saanud lauljad ja nende juht mõisalaualt süüa. Siis aga, kui Puiatu koolmeister oma laulukooriga kirikus hakanud jumalateenistustel esinema, saanud ta kuulsaks üle kihelkonna ja kaugemalgi.

*) Sündis 4. aug. (v. k. järgi) 1824. a.

**) Praeguse eesti muusiku A. Kapi vanaisa.

J. H. Virkhaus †

Minu lapse- ja noorpõlve mälestusi laulukooridest

Järg

Meeshäälte lauljaiks olid kooliõpetajad kihelkonnast. Need panid õpetusi hoolega tähele ja kohanesid nendega. Siis korraldati oma koduseid koore ka selle õpetuse järgi. Laulu ilu ja mõnu pühitses ka nende koolide koorides võitu.

Orel oli harjutustel muusikariistaks, mida D. O. Virkhaus käsitas Orelil abil õpetati sopranihääl kindlasti kätte, seejärel teised hääled üksikult paar korda läbi, kuni lauljad taipasid; siis harjutati kaasmängu abil kõiki hääli ja lõpuks oreli. Hääled olid ühtlased, kooskõla sulav.

Kontsertidel ja pidulikel jumalateenistustel orelit kaasmänguks ei tarvitatud, vaid saatis D. O. Virkhaus'i Väägvere puhkpillidekoor, kus leidis palju puupille, mis mängukõla meeldivalt pehmendasid. Need kaasmängude palad valmistas ülikooli muusikadirektor F. Brenner, pärastpoole D. O. Virkhaus. Niiugust orkestri kaasmängu tarvitati sageli.

Villigerode' iseäralduseks oli harjutustel sopranihäält kaasa laulda ja teksti asemel tarvitada numbreid: üks, kaaks, kolm, neli, mis esiotse mõjus koomiliselt. Ka laulude alguses (nii harjutustel kui ka ettekannetel) loeti taktinäitamise juure numbreid.

Tema tempo oli praeguselt aeglasem ja venivam, eriti vanemate meistrite teos-

te ettekannetel, adagio ja andante kohtadel. Selle mõju all püsisid Tartu ümbruse koorid kuni 1869. aastani. Esimene üldlaulupidu hakkas selle pikaldase tempo mõju kahandama.

A. H. Villigerode on seda koori mõningate lühikeste vaheageadega juhatanud kuni surmani ja on selle kooriga pannud toime rohkel arvul vaimulikke ning ilmalikke kontserte ja korraldanud rahvuslikke pidusid, aidates nõnda kaasa Tartus ja selle ümbruses koorilaulu edenemisele. Tema õhutusel ja mõjul asutati samas ning naaberkihelkondades pea igasse koolimajja laulukoorid, mis oli koorilaulu suureks eduks.

J. V. Jannsen, endine „Vändra kanter“, algas 1864. a. suvel Villigerode' soovil juhatama sama endist A. Luiga koori. Pärast Tartu asumisel külastas ta 1864. a. 6. jaan. Väägvere Virkhaus'i perekonda. Ta oli huvitatud Väägvere „talupoegade“ puhkpillikoorest, sest Pärnus ja selle ümbruses polevat neid leidunud eestlastel. Laulu- ja puhkpillikoor oli tema soovil tulnud kokku ja esines mõne laulu- ning mängupalaga üksikult ja koos. Paluti ka külalist juhatada, mida tema lahkesti tegi omapärase energiaga.

Oli suur vahe tema ja Villigerode' juhatamises. Temal oli energiat ja tuld. Hoogsatel kohtadel hüüdis: „Käima taktis!“ Ise elas siis kõige ihu ja hingega juhatatavale palale kaasa. Tempo oli elavam kui Villigerode'l. Ka tema luges laulude algul: üks, kaaks jne., nagu Villigerode, mõõtu juhatuskeppiga markeerides ja laulualgust kepitõstmisega tähendades.

Jannsen sai Villigerode'lt juba distsiplineeritud laulukoori. Nõnda jäi minul nägemata tema koori distsiplineerimise ja häälesäädmise viis. Jannsen algas hoogsalt tööle oma kahe tütreaga. Harjutused olid huvitavad ja edukad. Kaunis rasked laulud olid harjutustel, aga need muutusid sulaks, ja kiriku õnnistamise jumalateenistusel 3. okt. 1864 läksid ettekanded imehästi.

Maarja kiriku laulukoor oli paari aasta jooksul Villigerode' ja Jannsen'i juhatusel Kalevi seitsmepeniikoorma sammudega jõudnud edasi. Temale püüdisid jõuda järele ka ümbruses olevad külakoorid. Oli edu nendegi püüetel. Jannsen juhatas seda koori märtsini 1865. Tema mõju

Et tollaegse Adavere-Puiatu koolimaja olnud korstnata ehitis, siis kannatanud koolmeistri nägemine suitsu tõttu ja silmad olnud alatiselt haiged. Koolmeistri palvetest hoolimata jätnud mõisasaks koolimajale korstna tegemata ning selle järeldusel lahkunud Mihkel Karu Adavere-Puiatu koolist kevadel 1842 ja läinud Lustivere valda Koristojale koolmeistriks.

Kui võtta aluseks asjaolu, et Adavere-Puiatu laulukoori asutamine sündis Põltsamaa koguduse õpetaja noore Temler'i ametiajal — nii paar aastat enne õpetaja Emil Hörchelmanni ametisseastumist — mis oli 1838. aastal, siis tehes sellest järeldusi, oli Adavere-Puiatu laulukoori asutamine 1836. aastal ning käesoleval 1936. aastal võime pühitseda esimese eesti laulukoori tekkimise 100-aasta juubelit.

M. Luu

Vestlus Miina Härmaga

Tunnen, et elan ilusas maailmas!

MIINA HÄRMA.

Pakase nähtamatu pintsel oli joonistanud alkendele pikad jääliiled, kui „Muusikalehe“ kaastöeline helistas meie suurima naisheliilooja Miina Härmä' korteri ukse taga, Tartus Kooli tänaval. Avab ukse otsitav ise — põsed punetamas. Lihtsa sõbralikkusega jutustab, et tegemist ja jooksmist oleval palju. Tulnud just väljast ja praegu on ahju kütmisega ametis, kuid leiab siiski aega külalise vastuvõtmiseks.

Juba esimene pilk saali astumisel kinnitab, et viibin muusikategelasel külas. Igal pool leidub kandleid. Olgu see siis hõbedane laual, kuldkeeleline seinä ääres või loorberipärjast punutu seinal rippumas. Isegi naiskomponisti suurele joonistatud rinnapildile on valmistatud kandlekujuline raam, millel seisab pri Härmä' kõige populaarsemaks saanud laulu kaks esimest noodirida: „Ei sa mitte vaiki olla, lauluviisi lõpeta“.

„Olite vist üsna noor veel, kui teid sellele pildile maaliti?“ — märgib külaline.

„Ma olen praegugi noor,“ — naeratab küsitav.

See vastus tahtmatult sunnib uurivamalt vaatlema meie suurimat naiskomponisti. Ja tõesti tema välimusest ei võiks kuidagi lugeda välja alles paari nädala eest täitunud 72 aastat, kui mitte pidada „äraandjaks“ pääräti alt väljalibisenud lumivalgeid juuksesalkku.

Juttu jätkates seletab heliilooja, et selle pildi joomistanud oma-aegne „Vanemuise“ näitleja Harald Möller ja raami valmistanud kaupmees Bösberg enam kui 30 aasta eest, kui kõik kolm elanud Kroonlinnas. Teisel seinal rippuva maali heliiloojast on aga valmistanud Ants Laikmaa. Sellel pildil on kunstnik kujutanud helimeistrit koori juhatamas, tabades hästi taktilööja juhtiv-käskivat ilmet.

„Kui kaua juba tegutsete laulupöõllul?“ — pärin.

„Ei tea ma isegi seda. Kuid ema, kadunu, ütles, et ma juba enne kolme eluaastat olen ajaminud lauluviise. Kasvasin üles Tartu lähedal Kõrvekülas, kus isa oli koolmeister. Klassituba oli elutoa kõrval ja õhukene laudsein ei pidanud kinni õpilaste laulutunni helisid. Sää! ma siis õp-

ümbruses olevatele kooridele jäi lühikeste aja tõttu väiksemaks kui Villigerode'l.

Kui Jannsen 1865. a. kutsus elu „Vanemuise“ seltsi, jatkas ta sääl laulujuhatust kuni 1870. a. Asutas meeskoori kõrvale ka segakoori, kuhu kutsus naislauljaid tuttavast Villigerode' koorist. Üksnes Virkhaus'i perekond järgnes kutsele.

Segakoor valmistus kirikukontserdi vastu, mis korraldati alies 1867. a. veebruarikuul Maarja kirikus ja õnnestus hästi. Pärast kirikukontserti hakkas segakoori laul lonkama ja soikus samal aastal.

„Vanemuise“ segakooris olid Jannseni lapsed — tüttred ja pojad — tegevuses, mis tegi huvitavaks segakoori harjutused. Lauljad olid nagu ühe perekonna liikmed, keda isa juhatas. Oli väga kodune. Kahju, et see kestis liiga lühikest aega. Mälestus aga elab hinges edasi.

Et lauluharrastajad maalt väga vähe võtsid osa „Vanemuise“ peoõhtutest, siis ei suutnud „Vanemuise“ andekas ja osav laulujuht oma elustava mõjuga lüüa läbi ümbruskonnas.

Lõpp.

pisin esimesi viise, lauldes neid koolilaste-ga oma toas kaasa“.

„Kunas aga ilmusid teie loodud esimesed lauluviisid?“

„Olin vist 16-aastane, kui „Isamaa kalendris“ need trükiti. Esimesteks viisideks olid „Isamaa, õitse sa“ ja „Ma tõstan silmad üles“. Need laulud on loodud n.-ü. loomusunnil ja ma ise olen nendega ka praegu täiesti rahul“.

„Mis aastates lõite eesti hoogsama ja tujuküllasema laulu „Tuljaku“?“

„Tuljaku“ põhimotiivi kuulsin esmakordselt oma isa, kes seda mängis viiulil. Seda mängiti tol ajal harilikult pulmatantsuks. Olin aastates 30 ümber, kui säädsin „Tuljaku“ segakoorile. Sõnad koostas praegune advokaat Ferdinand Karlson, kes tol ajal oli veel Treffneri gümnaasiumi õpilane. Kuna viisi korraldasin mina. Alul oli „Tuljakul“ ka oma kurb salm vahel, kus vanad mehed kurtisid, et neil on pulmas igavavõitu — „sina söö ja haiguta“. Seda osa laulis bass. Selle kurva salmiga „Tuljakut“ kanti ka Tartus kontserdil ette. Kuid leidsime, et see salm siiski ei sobi hoogsasse laulu. Kui ta on rõõmulaul, siis olgu seda juba täiesti, — ja mitmel korral on välismaalased pidanud tunnustama, et neil pole ühtki nii hoogsat laulu. Välismaalased, kes seda korra kuulnud, nõuavad aga uuesti ettekandmist. Välismaal ootakse väga imestunud, kui mõni meie koor seda ei oska laulda.“

„Umber samast ajast on pärit ka „Kalev ja Linda“ lõpukoor. A. Tombach-Kaljuvalla oli loodud eesti rahva vabastamise 75. aastapäevaks suurem luuleteos, mis oli aga mõjuva lõputa. Lõppes ühe due-tiga. Tahtsin selle luuleteose helidesse säädmissel luua mõjuvat koorilõpuosa. Oli aga ka vastavaid sõnu tarvis. Valisin lõpulauseks Kreutzwaldi „Viru laulikus“ leiduvad kaks rida: „Oh viibi veel, et sinu kotkatiivad ka vaimukitkited eesti rahvalt viivad“. Ferd. Karlson siis lõi neile lõpusõnadele oma sõnad ette ja nii kujuneski see paljulauldud lõpukoor, mis E. Tammelt on säetud hiljem ka orkestrile“.

„Kuidas sündis aga rahvalikuks lauluks kujunenud „Ei saa mitte vaiki olla“?“

„Selle viisi kaks esimest rida kuulsin Põlvas ühelt vanaeidel, kes seda lühikest viisikest laulis pruudi lahkumislauluna kodukohast väljaminekul. See laul algas sõnadega: „Ära pean mina minema“. Võtsin sellele algviisile Anna Haava luuletuse sõnad „Ei saa mitte vaiki olla“ ja lõin siis juure lõpuosa. Nii ei ole see rahvaviisiks peetav laul sugugi täiesti rahvalaul.“

„Samal korral kuulsin sellelt Põlva naiselt ka viisi, mille alusel lõin populaar-

seks saanud „Kus on, kus on kurva kodu“. Põlva eitlaulis seda sootuks teistel sõnadel ja see oli õieti tütarlaste laul, mida tunti nii Võrumaal kui ka Põhja-Eestis. Seda lauldi aga mažooris, kuna mina dr. K. Hermann'i soovitusel säädsin ta ümber minoori, mis sellele viisile andis sootuks teise ilme.“

„Aga kuidas sündis vägev „Meeste laul“?“

„See on õieti tellimise päälle kirjutatud. Toodi minu juure Jakob Liiva vastavad sõnad ja paluti koostada neile viis. See laul ilmus „Kalevala Meestekooris“; kus seda esimest korda kanti ette, ma ei tea. Pean tähendama, et mõnigi laul on levinud üle maa õletulena. Näiteks „Noor olla...“ oli ainult mimeografeeritud ja seda õpiti Tartus, kui äkki samal ajal juba Viljandimaalt tuldi ja teatati, et nemad õpivad päris uut laulu „Noor olla...“

„Kui ma õieti saan aru, siis on kõik teie senised tuntumad viisid kiire töö vilj?“

„Seda küll. Laulus peab olema hinge, ja mis tuleb hingestatult, see tuleb korraga. Kuid pean ütleva, et mitte alati ei saa luua uusi viise. Rahva mured on olnud ka minu muredeks ja selle tõttu pole ma saanud töötada niisugustel ajajärkudel, nagu seda oli 1905. aasta ja sõjaaastad.“

„Kas võite ütelda, kuipalju lauluviise olete annud eesti rahvale?“

„Ei tea seda isegi. Nad on pillatud laiali ja ma pole kunagi võtnud ette neid hakata lugema.“

„Teil muidugi käsikirjad on alal ja kord annate need vahest Kultuurajaloolisele Arhiivile?“

„Seda ma kahjuks ei saa teha, sest suurem osa käsikirju on läinud ajajooksul ahju. Mul on palju seltskondlikku tööd ja seetõttu ka palju igasugust kirjavehetust. Ühes väljastpoolt saadud paberitega olen ahju ajanud ka oma käsikirju. Osa käsikirju on aga alal. Nii on alles veel „Kalev ja Linda“ käsikirji terviklikult.“

„Kas olete viimasel ajal saanud ka mahti komponeerida uusi helitöid?“

„Mul on viimasel ajal jooksmist ja tegemist olnud nii palju, et pole saanud sel alal teha suuremat midagi. On ainult mõned juhustlikud tööd, mis aga seisavad paljundamatult. Tartu muusikaalu korraldamine on võtnud mult palju aega. Kuid niidid on juba muusikaalul hoog sees ja töö sel alal hakkab minema iseenesest. Võin vist hakata end sel alal tõmbama tagasi.“

„Teie vist viimasel ajal tegelesite ka koorijuhatamisega?“

„Seda küll, kuid praegu just otseselt

Viul —

ta peab laulma kui inimlik hääl.

Kuna klaver kodanlikest majadest on kadumas, hoiab viiul kinni oma koha. Ta on jäänud selleks, mis ta ajajooksul alati on olnud: rahvainstrumentiks. Sotsiaalmajanduslikud momendid on selle instrumendi kestvale populariteedile kaasa aidanud. Viiul maksab vähe raha, vajab vähe ruumi, on transportaabel ja saadab oma sõpra nagu truu koer ühest kohast teise ja riikusest vaesusse. Kel on väikegi sissetulek ja kes ikkagi muusikat, leiab võimaluse enesele või oma lapsele muretseda viiuli kergemini kui klaveri. Võimalik, et sellest tulebki iga päevaga kasvav viiulimängu õppivate tütarlaste arv, kuna klaver neiski majades, kus kasvatatakse tütarlapsi, jääb ikka harvemaks. Muidugi maksab ka see ainult relatiivselt, sest nooruse suur pööre spordi poole ilmneb ka muusikas ja viiulimängu levikus. Ikka vähemaks jääb perekondade arv, kuhu kultiveeritud kodumuusika töö ajaviidet ning hingelist kosutust, — spordiplatsi kutsub! Mis muusikat perekondades hoidis ülal — muusikariistad — on vähenenud, kuid kõige paremini on käinud ometi viiuli käsi.

Võimalik, et seda tuleb hinnata kui üldseisukorra sümptoomi, kui tänapäeval viiuli jaoks enam väga palju tarvitatavat ei komponeerita. Siis veel midagi erilist. Viiul nõuab meloodikat. Nüüd aga kaugeneb moodne muusika väga sihtipüüdnult sellest, mis on meloodia, nagu tahaks ta teadvalt meloodiast loobuda. Aga just see on viiuli sisu, et ta laulab kui inim-

lik hääl ja et paistab, nagu oleks tal hing. See hing, see toon tuleb temas ainult äratada. Ja nimelt sellepärast vajab viiul meloodiat kui midagi, mis on temas omalaadne. Ta vajab seda, et temas elada.

Vaatamata tähtsaile muudatusile sümfoonilises muusikas ja ooperis, on viiul orkestris jäänud oma kohale. Mõneski suhtes on ta seisukoht teisenenud, ta ülesanne muutunud. Tähtsad orkestrijuhid on, kohandades momente helindite iseloomule, viiulimängija istme nihutanud mõnikord ette- või tahapoole, kuidas seda nõuab helind kunagi. Kuid ei ole mõeldav orkester viiulita, vähemalt mina ei oska seda enesele kujutleda. Orkester, kes ühes viiuliga hülgaks inimliku hääle, niiteldada hinge, teeks igatahes väga julge katse, mille tulemus mulle paistab rohkem kui kahtlasena.

Rohkem kui iga muu ala jaoks vajatakse muusika jaoks andekust. Kel seda ei ole, ei jõua ial täiusele. Usinus on hää ja vajaline, kuid ial ei saa ta asendada andekust ja õiget vaistu. Tihti võib elus näha, kuidas auahned ja tahtenõrgad inimesed end eluaja piinavad, kõik tahavad teha pääga, kõik mõtlevad läbi ja ometi ial ei saa meistriks, sest et neil puudub mängu pühivaist. Selle kange muusikalise vaistu loomuliku eelduseta on tippsaavutus viiulimängus võimatu. Ja selle juures peab vaist olema mitte ainult jõuline, vaid ka arenemisvõimeline, pidev ning tugevasti panema vastu.

mitte. Minu viimane koor kannab Helikunsti Seltsi koori nime ja seda juhatab noor muusikamees Voldemar Kliimand, kellest loodan väljapaistvat koorijuhti. Aitan teda nüüd mõnikord ainult proovidel.“

„Kas olete vahest katsetanud ka naiskoorijuhtidega?“

„Olen seda ka väikselt katsetanud. Kuid ma pole leidnud naist, kellest oleks saanud hääl koorijuht — ja ega igast mehestki seda saa.“

„Kas annate veel eesti lauljaile uusi viise?“

„Annan, kindlasti luban seda!“ Ja meie suurima naiskomponisti silmad lõövad

välkuma, väljendades kõige kindlamat tahtet oma lubaduse peatseks täitmiseks.

Hoogsate viiside looja lõpetab ka oma jutuajamise hoogsalt: „Tunnen, et elan ilusas maailmas, elan selleks, et näha ja tunda rõõmu eesti kunsti viimaste aastate suurest edust.“

Lahkudes suure naismuusiku juurest pean kahtlevalt küsima eneselt, kas tal ikka tõesti juba 72 aastat on käidud maiset rada. Kas selles vanuses siis tõesti veel alal hoidub nii selge ja puhas lauluhää, millega ta mulle ette laulis mitmesuguseid viisikesi ja kas selles vanuses võib nii kergelt hüpelda, kui seda tegi tema, näidates, kuidas oma ajal „Tuljaku“ viisi järgi kepsutati pulmatantsu. Ent need lumivalged juuksesalgad siiski...

Uuetüübiline orel – elektriline konstruktsioon

Orel meie juures on võrdlemisi levine- nud instrument; pääle kirikute ja muude palvelate leiame teda sagedasti ka kodu- des. Võib olla, et mainitud asjaoluks annab põhjust rahuline, tasakaaluline ning selge iseloom, millised omadused kuulu- vad ka meie rahva hingelaadile. Orel omab ka küllaldase painduvuse, mis võ- maldab meeolude avaldamise, alates vaiksemast astmest ja lõpetades jõulise väljendusega.

Meil aga oreelite ehitamisel kulutatakse kaunis rohkesti raha, püüdes instrumenti vüa suurte mõõitudeni ning suure regist- rite arvuni. Samasuguseid tulemusi aga võib saavutada märksa kokkuhoidlikumalt, kasutades oreli juures värvikombinat- sioone. Tutvustame siin lugejaid Rieger- Unitoreli tüübiga, milline esindab vähe- mate kuludega ehitatud instrumenti.

Bieger Unitorel on proovitud uuskon- struktsioon, mis kõige enne võeti tarvi- tusele Ameerikas ja hiljem Euroopa olu- dele kohandatud, ühtlasi ka täiendatud ja parandatud. See orel tähendab nii siis suurt ja nimetamisväärset edu uueaegses oreliehituses.

R.-Unitorelil on elektriline mängupult, mis spetsiaal-kaabli abil seisab ühenduses oreli sisemusega. Vilepõhjadena tarvita- takse kastpõhja, mis — teistest põhjade-

süsteemidest erinevalt — kergesti on kohandatavad igale nõutavale ülessäde- koha aluspinnale.

Orelil on kõik sama helivärvi (nt. flöödi) registrid, mis aga mängupuldil manuaalides ja pedaalides esinevad erinevates (mitme- sugustes) kõrgustes tuletatakse ühel vile- derealt. Tuletamine sünnib elektriliselt, ka- sutades selleks teadmisi ja kogemusi nõrk- voolu alal. Igal vilel on oma elektrijõul töötav ventiil, mis lülitusaparaadi kaudu seisab mängupuldiga niivõrd otseses kaa- belühenduses, et igast vilereast igat grup- pi võib lülitada vastavas kõrguses ja heli- värvis mängupuldil selleks ettenähtud reg- istrisse. Seeläbi leiavad vilel täiel määral kasutamist. Palju registreid eri- nevais kõrgusis, isegi alikvoote ja mik- suure saab nii, mõnede oktavite juurelisa- misel tuletada ainsast vilereast, kui sel on suurima hoolega ning teaduslikult va- litud mõõt ja intonatsioon. Kõikide im- pulsside elektriline ülekanne mängupul- dil orelissemusse kindlustab suurimat täpsust iga üksiku vile tooni algamisel ja lõpetamisel.

R.-Unitoreli juure kuulub üks elektri- line agregaat. See on müratult töötav mootor, mille üks külg seisab otseses ühenduses ventilaatoriga, teine aga väikse õinamo-masinaga. Ventilaator varustab

Parima tõenduse annab meile imelaste lugu. Enamik nendest kaotab kasvades oma paljuimnetletud andekuse, muusikalise vaistu. Imelapsed kergivad esile ja kao- vad siis jälle, nagu oleks õõ nad haara- nud oma hõlma. Neist ei kuulda enam midagi. Andekus oli liig nõrk, ei võinud areneda, ei püsinud. Üldiselt mängib laps kaunis teadvusetult, nagu laulab lind midagi mõtlemata. Andekus vajab veel midagi muud. Ta peab muutuma teadli- kuks eluülesandeks. Kui ma varem üt- lesin, et mõte pole midagi vaistuta, siis lisan nüüd, et muusikatöö täienduseks va- jalik on andekuse teadvuse esiletõus. See puudub lapsel veel ja nii on täiesti vale, kui räägitakse imelaste mängu küpsusest. Lapse mäng võib olla tehniliselt kõrge, aga küps ei ole ta kunagi. Ja sellepärast on tõsine meisterlikkus, tõsine tippsaavu- tis võimalik ainult täiskasvanute juures, kelle andekus on arenenud loomulikult.

Kes tahab küpselt mängida, peab olema ise küps. Aus mäng on ju alati sisemi- se inimese väljendus. Küll leidub lapsi, kes vaistlikult mõni aeg rohkem suuda- vad kui täiskasvanud kõige mõistusega, aga see on, nagu ütlesin, väga habras tunne. Tõsine töö algab alles kriitilise vanadusega. Eksitakse arvates, et küps kunstnik töötab kergemini kui teised muusikud. Palju raskemini. Tee meister- liikkusele maksab lõpmata vaeva ja kan- natust. Kui tihti peab meister ennast harjutustele sundima, ja tihti on neil sellest, et inimene ennast suudab tööle sundida. Ükski tippsaavutis pole võima- lik kõige kõvema tööta.

Muusika on kallis kirg. Ta nõuab oma sõpradelt andumust ihu ja hinge poolest. Ta on armukade, maksab kätte ja purus- tab töö, kui temale täiesti ei anduta. Suur muusika ei ole ainult elusih, vaid ta peab olema ka eluülesanne.

Ida Aav-Loo 15-aastase lavategevuse tähtpäev

I. AAV-LOO,
Gilda osas oop. „Rigoletto“.

Veebruari viimasel kuupäeval toimuva ülesastumisega tähistab meie väljapaistvam ooperilauljanna Ida Aav-Loo oma

15-aastast tegevust solistina „Estonia“ laval. Ta alustas esinemisi juba üsna noorukesena kooriliikmete koosseisus ja leidis varsti võimaluse siirdumiseks osadele.

Esimeseks ülesastumiseks kujunes paaži osa täitmise Meyerbeer'i oop. „Hugenotid“, kus ta äratas tähelepanu. Edasi järgnes Senta osa esitamine Wagner'i „Lendavas hollandlases“ mida ka võib pidada noore jõu kohta õnnestunuks. Ometi möödusid veel mõned aastad, kus solisti-ülesannete kõrval tuli täita koorikohustusi.

Tõusulise pöörde võtsid asjaolud E. Aava „Vikerlaste“ lavastamise puhul, milles I. Aav-Loole anti Jutta osa. Sellega lauljanna pani end kindlamini maksma tol korral ja lõikab edasi kiitusi.

Tänaeni I. Aav-Loo on kiire arenemise kaudu jõudnud välja astmeni, kus ta ilmutab küpsust ja iseseisvust. Nagu oleme võinud panna tähele, tema anne kaldub ikka selgemini karakterosade poole. Kui lauljanna kuulub I. Aav-Loo harukordsete jõudude hulka, sest vähesed suudavad haarata piire dramaatilisest valdkonnast kuni koloratuuri silmapaistva kerguseni. Õigusega teda võime nimetada suureks laulukunsti esindajaks.

Kui I. Aav-Loo repertuaarist saame lugeda üles paarkümmend ooperit, siis näeme, et mitmekesiduse juures osad on pakunud hädad läbilõlvust. Seda aga võib saavutada ainult mitmekülguse sihis kujunenud jõud. Hakates loetlema oopereid, näeme kohe, kuivõrd põhjendatud on eelmainitud väide. Märkigem osi teostest: Gilda Verdi' „Rigolettost“, nimiosa Deli-

vilesid vajalise tuuletagevaraga. Selle oreli tuulerõhku reguleeritakse millimeetrilise täpsusega vastavate regulaatoritega. Dünamomasin annab vajalise 10—12-voldilise pingega elektrivoolu. Selle madala pinge ja vähese voolutugevuse tõttu ei ole mitte ainult voolutarvitus minimaalne, vaid võimatu ka sädemete tekkimine (seda konstruktsiooni tõttugi).

Muusikalisest seisukohast hindab oreli-virtuoos Praha prof. Viedermann Rieger-Unitorelit järgmiselt: „Nii, kui kunstniku paletil sünnib mõningate põhivärvide segamisel arvutu hulk uusi värve, nii võib ka Rieger-Unitorelil — ühendades ning kasutades põhinhäälte vileridasid — saa-

vutada lõputu hulk uusi, üksteisest erinevaid helivõimalusi. Mängupult on nõrk-voolutehnika kunstisaavutus, niisugused rikkalik kunstniku palett, mida organist ainult vääriliselt peab hindama ja ära kasutama. Rieger-Unitoreli intonatsioon on igati imeilus ning manuaalid helivärvi ja helitugevuse järgi vastastikku suurepäraselt tasakaalustatud. Suurepärase pleno oma peenete mikstuuridega, mis kõlavad hõbekellukesina, meenutab Silbermann-oreli kõla Bachi-ajastult. Õigusega võib ütelda, et see kuninglik instrument seisab nii tehniliselt kui ka kõlalises seisukohast ajakõrgusel. See on esinajarguline kirikuinstrument.

bes'i „Lakmést“, nimiosa Verdi' „Aidast“. Margarete Gounod' „Faustist“, Violetta Verdi' „Traviatast“, Tamaara Rubinstein'i „Deemonist“, Olympia Offenbach'i „Hofmann'i lugudest“, Rosine Rossini' „Sevilla habemeajajast“, Ursula Vedro' „Kaupost“, Maliella Wolff-Ferrari' „Madonna ehetest“ jne. Neid ja paljuid muudki esi võime nimetada meele sööbinuteks.

Oleks vähe, kui I. Aav-Loo tegevuse hindamisel piirduksime ainult ooperialaga. Teda tunneme veel sagedase kaasosalisena oratooriumide ettekandel ja õige tähelepanitava jõuna kontsertlaval. Mis puutub viimasesse ossa, siis teda võime lugeda üheks viljakamaks ning innukamaks eesti loomingu propageerijaks, mis väärrib eriti märkimist. I. Aav-Loo on külastanud solistina Läti ja Leedu oopereid ning annud kontserte Soomes ja Poolas.

I. Aav-Loo õppis laulmist Tallinna konservatooriumis pr. Helman'i klassis ja pidevamalt ka A. Abbati' juures, mujal lühemat aega. Töötas osi läbi Itaalias ning tegi kasulikke tähelepanekuid Berliinis. Praegu võime teda imetleda oma silmapaistvama jõuna.

Paremates aastates seisvale laulukunstnikule soovime tema kutsealalise tegevuse edukamat jätkamist.

*

I. Aav-Loo tuluõhtuks on valitud osad kolmest ooperist, nimelt teised vaatused Verdi' „Rigolettost“, Delibes'i „Lakmést“ ja Wolff-Ferrari' „Madonna ehetest“. Juu-

I. AAV-LOO ja V. VEIGART, Wolff-Ferrari' oop. „Madonna ehted“.

bilar ise nende teoste kaudu pakub oma parimat. Pääle selle võtavad etendusest osa peagu kõik „Estonia“ ooperijõud.

Oodatavaid esinemisi „Estonia“ kontsertsaalis

7. märtsil — Tallinna-Harju Kesk- ja Kutsekoolide Vilistlaskogude Liidu naiskooori kontsert G. Ernesaksa juhatusel.

8. märtsil — 12. sümfooniakontsert, juhatab Schultz-Dornburg Berliinist.

8. märtsil — kell 12 päeval Tallinna Töölismuusika Ühingu kontsert.

10. märtsil — Klaverikunstniku Josef Wagner'i kontsert.

13. ja 15. märtsil — „Berliner Solisten-Vereinigung'i“ segakooori kontsert, juhatab Waldo Favre.

19. märtsil — E. V. Tallinna Konservatooriumi õpilasohtu.

21. märtsil — Tallinna Koolinoorsoo

Muusika Ühingu segakooori kontsert, juhatab V. Nerep.

22. märtsil — 13. sümfooniakontsert, solist klaveril E. Tuttelberg.

25. märtsil — Viulistikunstniku R. Soetans'i kontsert.

26. märtsil — S. Mamontov'i 35-a. muusikalise tegevuse juubelikontsert.

28. märtsil — Tallinna Rahvavälikooli Seltsi segakooori kontsert, juhatab T. Vettik.

29. märtsil — Estonia Muusika Osakonna segakooori kontsert, juhatab E. Tubin.

31. märtsil — klaverikunstniku Annie Fischer'i kontsert.

IDA AAV-LOO,
„Estonia“ ooperi primadonna.

Muusikamuuseum kahe-aastane

1. märtsil möödub kaks aastat Muusikamuuseumi avamisest. See asutus on surutud kokku Tallinna Konservatooriumi klassiruumi ja sinna juureehitatud rõdule ning on praegu olukorras, et vaevalt veel leidub jalatäit vaba ruumi, kuhu paigutada uusi esemeid, ilma et selletõttu varemad väljapanekud jääksid varju. Oma väiksusele vaatamata võime aga siiski olla sellele muuseumile uhked, kuna ta on ainuke Baltimaail ning isegi Soomes puudub seni muusikamuuseum. Eksponaatide kogu kahe aasta jooksul on paisunud 50 numbrile, päaleselle umbes sajamaapiline kogu kirjeldusi, pilte, eluloolisi materjale tähtsamaist helikunstnikest, muusikategelasist ja rahvalaulikuist. Kuna ruumide kitsus ja ainepuudus on takistanud edukalt arendada esemete kogumist ja korraldamist, siis seda in-

tensiivsemalt on püütud korraldada rahvamusika tutvustamist mööda kodumaad. Seni on teostanud muuseumiühing kahe aasta vältel seitse ringreisü rahvalaulikutega, -pillimeestega ja rahvatantsijatega 233 saalis 437 esinemisega. Neid ettekandeid on seni jälginud 80.720 kuulajat ning vastuvõtt on olnud kõikjal väga soe ja huviküllane. Nende ringreisude puhul on kasutatud igat juhust uute esemete kogumiseks, vanade rahvamuusikute leidmiseks ja neilt suulise vanavara kogumiseks. On muretsetud fonograaf, millega aga ei ole saadud senini kuigi rohkesti üleskirjutusi teostada, kuna puudub vajaline summa vastavate vaharullide tellimiseks välismaalt. Tänuväärsest möödunud aastal muuseumiühingut on esmaselt toetanud Tallinna linnavalitsus 100 krooniga ja Kultuurkapitaal 400 krooniga. Vastuta-

Helikunsti Sihtkapitali kirjastus

Juhan Aaviku sonaat do-minooris

Eesti muusikakirjandus on meie võrdlemisi lühikesel iseseisvuse ajal kasvanud väga jõudsasti. Muidugi on meie vanemad, viljakamad heliloojad kirjutanud kaunis kaaluva osa veel enne iseseisvuse aega, kuid noorem järelkav on ka juba annud oma osa täiendamiseks.

Pääle koorilaulude ja soololaulude loomise on meie komponistide eelistatuimad harud sümfoonia muusika, oratooriumid, kantaadid ja kammermuusika ansambliteosed — kvartetid, kvintetid, sekstetid ja sellesarnased teosed. Kuigi meie heliloojate hulgas on rohkesti häid klaverimängijaid, tundub siiski klaveriliteratuuri intensiivsem täiendamine mitte sammu pidavat teiste harudega.

Kapitaalsemaid klaveripalu, mis trükkis ilmunud, on kirjutanud seni A. Lemba ja J. Aavik. Esimese suuremad teosed on aga ka klaverikontserdid, mida võib kanda ette teise klaveri saatel või orkestriga, mis ikkagi piirab tunduvat nende ettekandmise võimalusi. Sooloteoseid esindaksid tema „Rapsodia“, „Fantaasia eesti viisidest“ ja vähemad palad. J. Aaviku loomingust klaveri alal väärrib tõsisemat tähelepanu tema sonaat do-minooris, mis mõni aasta varem trükkis ilmunud ja oma tehnilisest raskusest hoolimata on leidnud laiemat levikut, kui seda võis oodata tõsiseisuslise ja tehniliselt keerulise teose kohta. Mis oleksid selle nähte põhjused? Kõige esmalt muidugi teose väärtus ja võlu, mis temast hooavad lähemal tutvumisel. Juhan Aavikul on meie nõudlikuma muusikaharrastaja juures kõlav nimi, juba sellest tingituna, et tema loomingus ilmneb eestlase meel ja eesti looduses väljenduv jõud.

Nagu teada, peitub iga rahva kunstivõime selles, kui võrd sügavasti on tunginud selle juured oma maasse ja süvenenud rahvaluulesse. Juhan Aavik on pühendanud oma talendi ja tehnilise oskuse selleks, et rahvaluulest ammutatud esemeist luua kunstiteoseid. Olgugi et tema oma sonaadis paistab kosmopoliitilisem kui sümfoonilistes teostes ja lauludes, on ka siin küllalt eestipärast. Juhan Aavik on loomult lüürik, mistõttu see element osutub ka sonaadis tugevas ülekaalus seisvaks. Kuid sonaadis esimeses ja viimases osas leiame ka ekstaatiliselt väljendusviisi. Sonaadi inspiratsiooniküllasem osa on kahtlemata esimene, sest siin on kõige enam rütmilist kui ka meeleolulist mitmekesisust ühes tonaaluste vaheldumisega läbi viimise osas. Ekstaatiliselt pääteemale järgneb igatseva ja unisusliku iseloomuga, veetlev kõrvalteema. Sonaadi teine osa on oma mahedalt liikuva meloodikaga šarmikas ja võimaldab tõlgitsejale ka mõjuvamat tunnete ilmutamist. Kolmas osa on ülesehituselt lihtsam ja omab enam rahvatooni joone. Neljas jagu on tungiva iseloomuga, kus ei puudu ikkagi vahetevahel meloodilised osad, mis annavad kogu sonaadile viisirikkuse ilme ning on üheks tema päävoorusseks ja edutagatiseks.

Õige kaaluva meie moortest kui ka vanemaist heliloojast otsib üsi teid modernismis, impressionismis ja ekspressionismis, kuid raskem on luua midagi uut ja hääd juba enamtarvitatud ja käidud radadel. Oma sonaadiga on see korra läinud Juhan Aavikul, milleks võib temale soovida õnne kõigest südamest.

Th. Lemba.

suks selle eest on võimaldatud Tallinna algkoolidel muuseumi külastamine tasuta, mida ka õige rohkesti on kasutatud.

Tööd on ees väga palju, kuid tugevasti annab end tunda aineiline kitsikus ja ruumide ebasobivus. Selle juures on seda kurvem asjaolu, et mida rohkem aasta edasi, seda enam kaob vanu muusikategelasi, vanu mälestisesemeid ja materjale. Soojemat ja huviküllasemat suhtumist tuleks oodata ka seltskonnalt endalt, kuna ju väga paljudel on veel anda esemeid meie vanemaist muusikategelasist ja sündmusist, mälestisi, rahva vaimuväga.

Oma kolmandat tegevusaastat algab Muusikamuuseum uue ringreisuga maale, seekord Tallinna-Viljandi kitsaroopalise raudtee ääres.

Tallinnas on muuseum avatud kolm korra nädalas: pühapäeval, teisipäeval ja neljapäeval kella 12—2. Sissepääs täiskasvanuile 10 senti, lastele 5 senti. Ärgu jätku ikkagi muusikasõber Tallinna tülles kasutamata juhust, et tutvuda selle meie muusikakultuuri salvega, kuid ärgu unustagu ka keegi võtmata kaasa mälestisesemeid, mis võiksid olla väljapanekuks sobivad!

Meeskooride elu

Tallinna Meestelaulu Selts 20-aastane

Ülevõtte TMS'i juubelpidustustelt: märkide annetamine 20 aastat kaasatöötanud tegelastele; keskel seltsi esimees J. Rvintalu.

Tallinna Meestelaulu Selts võis vaadata tagasi oma 20-aastasele tegevusele, kuna 10. veebruaril (vana kal. jär. 28. jaan.) 1916 pandi talle alus „Lootuse“ seltsi juures „Tallinna Eesti Meeskoori“ esimese harjutuse näol. Sellele esimesele harjutusele kogunes ainult 26 lauljat; rea aastate jooksul kasvas koori liikmete arv ainult pikkamööda, kuid viimastel aegadel on ta väga jõudsalt hakanud suurenema, nii et praegu koori koosseisu kuulub 216 liiget.

Iseseisva seltsina registreeriti Tallinna Meestel. Selts 19. sept. 1917, kuna segased ajad selleks ennem ei annud võimalusi.

20-aastase plaanikindla ja hoogsa töö järele on TMS tõusnud meie üheks perekamaks ja elujõulisemaks organisatsiooniks. Tema liikmeloendi järele on tal praegu

auliikmeid	20
sõprusliikmeid	54
tegevliikmeid	216
toetajaid liikmeid	395
Kokku:	685

Tema auliikmeiks on laialt tuntud riigi- ja muusikategelased sise- kui välismaal, teiste hulgas praegune riigivanem K. Päts, end. riigivanem prof. J. Tõnisson, Tallinna linnapääd abi A. Uesson, Läti Vabariigi saadik Londonis K. Zarinš, konservatooriumi direktor prof. J. Aavik, prof. A. Topman, heliloojad M. Härma, A. Läte, J. Simm.

Sõprusliikmeiks on laulutegelasi mitmest välisriigist.

Tegevus ja toetavas liikmeskonnas on ühendatud inimesed väga mitmesugustelt

kutsealadelt. Statistikasõel annab selle liikmeskonna kutsealalise tegevuse kohta järgmise pildi:

riigimehi	1%
riigi- ja omavalitsuse juhtivaid jõude	2 „
riigi- ja omavalitsuse ametnikke	16 „
vabakutselisi (arste, advokaate, inseneere, ajakirjanikke jne)	13 „
kauband. ja tööstuslike ettevõtete omanikke ja juhte	26 „
kauband. ja tööstuslike ettevõtete ametnikke	25 „
majamanagerid	3 „
põllumehi	1 „
kaitseväelasi	3 „
õpetajaid	3 „
vaimulikke	1 „
kohtutegelasi	2 „
lääsitöölisi	2 „
muusikategelasi	1 „
üliõpilasi	1 „

Seltsi koor on annud 20 aasta kestel 92 kontserti, nendest:

ilmaliike	83.
vaimulikke	9.
kodumaal	76.
välismaal (8 riigis)	16.

Muid esinemisi, peamiselt tähtsamate riiklike sündmuste puhul, on olnud 50 korral.

See koor on võitnud enesele laialdase kuulsuse ja lugupidamise üle terve kodumaa ja tema nime tuntakse ka välismaal. Selts seisab läbikäimises hulga välismaa paremate lauluseitsidega. Ta on kogu aja töötanud kaasa rahvusvahelises läbikäimises ja Eesti tutvustamiseks välismaal.

TMS on uuesti elustanud eesti meeslaulu, mis oli vahepääl täiesti vaibunud

Ülesvõte TMS'i juubelpidustustelt: märkide annetamine 15 aastat kaasaotõotanud tegelastele.

ja muretsenud eesti meeskoorile vajalist literatuuri, välja andes 17 vihku meeskoori laule. Koorijuhtideks pikema aja kestel on olnud:

Konstantin Tärnpu	1916—1926,
Arkadius Krull	1926—1927,
August Topman	1927— praeguseni,
Gustav Ernesaks	1935 pääle.

T. M. Seltsist on väljunud algatus eesti lauljaskonna organiseerimiseks ja laulupidude toimepaneku korraldamiseks. Juba 1918. a. liigutati seda mõtet, kuni see 1921. a. teostus Eesti Lauljate Liidu asutamise näol. Liidu asutamine sündis TMS'i algatusel ja lähemal osavõtul; kogu aja on TMS'i tegelased L. Liidu tööst ja laulupidude korraldamisest aktiivselt võtnud osa.

Milliseid suuri tulemusi on annud lauljaskonna organiseerimine, seda näidaku jälle arvud.

Praegu on E. Lauljate Liitu organiseeritud:

398 segakoori	11.967 lauljaga
48 meeskoori	1.819 „
8 naiskoori	301 „
120 pillikoori	1.992 mängijaga.
Kokku:	16.079 lauljat-mängijat.

Lauljate Liit on senini toime pannud 3 üldlaulupidu koguarvus 50.000 tegelasega ja 17 maakonna-laulupidu.

Liidu kirjastusel on ilmunud 13 aastakäiku „Muusikalehte“, muud muusikalist kirjandust 12 numbrit ja laule ning mängupalasid 70 numbrit.

Eriiselt meeslaulu edendamiseks asutati TMS'i tegelaste algatusel Laulj. Liidu juures 1928. aastal Meeskooride Sektsioon. Selle poolt korraldatud 3 meeslaulupäeva koguarvus 2450 tegelasega on äratanud enneolematu meeslaulu tõusu, uute meeslauluseltside rohkearvulise asutamise ja meeskoori literatuuri kasvu näol.

TMS, kes pole jäänud oma kitsapiirilise koduse tegevuse juure, on suutnud kut-

suda välja elavnemist ja korrapärasust kogu eesti koorilaulu arengus ja tema 20-aastase tegevusega on lahutamatu seotud ka kaks aastakümnet eesti muusikaelu arengu ajalugu.

Mitte kavatsedes ka tulevikus tõmbuda tagasi koostööst eesti üldkoorikultuuri arendamisel, tahab TMS oma tegevuse 20. aasta läve ületamise järele hakata senisest veel suuremat rõhku panema oma muusikalise töö süvendamisele, püüdes oma muusikaliselt võimeilt tõusta Euroopa parimate kooride tasemele.

TMS'i tegevus on kogu aja seisnud vabal seltskondlikul algatusel. Oma võrdlemisi suure eelarve on ta suutnud täita ainult tänu seltskonna soojale suhtumisele ning lahkele vastutulekule ja ta loodab, et see seltskond, kelle lemmikuks selts on senini olnud, ka tulevikus oma toetajat kätt temast ei tõmba tagasi.

Uudiseid meeslaulupäeva asjus.

Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni juhatus töötas välja IV üldlaulupea ajal, 27. juunil s. a. peetava meeskooride võistluslaulmise tingimused, millised toome teisel. Ka moodustati võistluse žürii koosseis, kuhu otsustati paluda: prof. J. Aavik, prof. J. Galia, prof. J. Köpp, J. Simm ja O. Roots. Esialgul on jäädud peatuma võistluslaulmise ruumi suhtes kino „Grand Marino“ juure, kuna väiksemad ruumid selleks pole sobivad. „Estonia“ kontertsaal on aga samal ajal toimub ungari kontsert.

Puhkpillikoovid meeslaulupäeval.

28. juunil peetaval meeslaulupäeval puhkpillikooride esinemise asjus võttis Puhkpillimuusika Sektsioon seisukoha, et säääl tuleks esitada meie parimaid selle ala helindeid täisedas ettekandes. Sellest

põhimõttest lähtudes koostati laulupäeva kava järgmistest helinditest: J. Aavik — „Küllastseenid“, M. Lüdig — „Avamäng-fantaasia“, A. Vedro — „Eesti rapsoodia“ ja R. Kull — „Tuljak“. Esinema pannakse ühendkoor, mis moodustatud 7 meie parimast puhkpillikoorigest.

IV ülemaalse meeslaulupäeva puhul 1936. a. peetava meeskooride võistluslaulmise tingimused.

1. Eesti Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni poolt korraldatakse IV ülemaalse meeslaulupäeva puhul Tallinnas 27. juunil 1936. a. meeskooride vaheline võistluslaulmine, millest võivad võtta osa kõik Eesti Lauljate Liidu liikmed-meeskoorid, kes registreerunud IV ülemaalsele meeslaulupäevale ja esinevad sääl ühendmeeskooris. Võistlusest osavõtuks saadetakse kõigile eelmärgitud meeskooridele vastavad registreerimislehed, millised tulevad tagasi saata täidetult Meeskooride Sektsioonile hiljemalt 1. aprilliks 1936. a.

2. Võistlus toimub kolmes liigis:

I liigis võivad võistelda kõik punkt 1. märgitud koorid.

II liigis võivad võistelda p. 1. märgituist kuni 80 liikmega koorid.

III liigis võivad võistelda p. 1. märgituist kuni 40 lauljaga koorid.

Lauljate arvuna on maksev arv, mis antud üles Lauljate Liidu 1935. a. liikmeks tasumisel (1936. a. L. Liidu liikmeks astunud kooridel 1936. aastal ülesantud arv).

3. Igal võistlejal tuleb esineda kolme lauluga:

I liigi võistlejail: 1) M. Saare „Luule see ei tule tuulest“, 2) võistluse eel liisu läbi IV ülemaalse meeslaulupäeva üldmeeskooride kavast langenud laul, 3) üks eesti autori laul koori enda valikul.

II liigis võistlejail: 1) E. Võrgu „Lahingu ratsud“, 2) võistluse eel liisu läbi IV ülemaalse meeslaulupäeva üldmeeskooride kavast langenud laul, 3) üks eesti autori laul koori enda valikul;

III liigis võistlejail: 1) T. Vetti „Mu sünnimaa“, 2) võistluse eel liisu läbi IV ülemaalse meeslaulupäeva üldmeeskooride kavast selleks valitud kergemate laulude hulgast langenud laul, 3) üks eesti autori laul koori enda valikul.

4. Igas liigis võidakse anda välja (kuni kolm auhinda, neist esimesed rändauhinna, millised omandavad jäädavalt need koorid, kes neid auhindu edukalt kaitsnud kas kolm korda järgimööda või viis korda vaheldumisi Meeskooride Sektsiooni poolt korraldatud meeskooride võistluslaulmisel.

5. Võistluste žürii moodustatakse Meeskooride Sektsiooni juhatusel poolt erapooletuist ja tunnustatud muusikategelasist. Žürii isiklik koosseis teatatakse avalikult aegsasti. Žürii määrab oma tegevuse alused enne võistlust.

6. Auhinnavääriliseks tunnustatud koorid peavad esinema igaüks kahe lauluga, neist üks võistluse korralduselt määratud laul, üksikult IV ülemaalsel meeslaulupäeval.

Eesti Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni juhatus.

Käesoleva „Muusikalehe“ noodilisa

„Muusikalehe“ veebruarikuu (nr. 2, 1936) noodilisaks on „Rahvakooride“ 21-ne anne, mis sisaldab M. Saare „Mardipeol“ ja G. Ernesaksa „Merele“ segakoorigele.

M. Saar on K. E. Söödi tuttavatel sõnadel „Tere, Toomas, tolumats“ kirjutanud lõbusa polka, millest võib meie kooridele kujuneda lõõkpala. Lihtne viis samuti lihtsas harmonisatsioonis on kohane ja vastutulelik hoogsaks esinemiseks. Kõikide häälte liikumine areneb ladusa voolavusega. „Mardipeol“ M. Saarelt on täiel määral rahvalik.

G. Ernesaksa „Merele“ on ümbersäade naiskoorigelt, millena see laul juba seisab repertuaaris kui tänuväärne number. Aärmiselt kergesti õpitava ehituse juures sisaldab pala tungi ja meeoleu. Kui kooridele võib midagi kirjutada, mis nõuaks vähe vaeva käsitlemisel, kuid ometi pakub vajalisel määral sisu, siis „Merele“ tabab mõlemaid soove, mis käib kokku väljaande mõttega.

Rahvakooride 21-ne anne peaks kuulma nende hulka, mis leiavad hääd vastuvõttu lauljaskonnalt.

Pärnu Helikunsti Selts

15-aastane

Pärnu Helikunsti Seltsi meeskoor.

Sõja müriinas aastal 1918 tekkis mõte uuesti Pärnus koguda muusikahuvilisi ja jätkata katkestatud laulutegevust. Prouad Frants ja Reiman pioneerenä rakkendasid end asutatava koori loomisse. Neid liitus paarkümmend. Laulusõbrad hra Taki juhtimisel viimistlesid Aisa tänava erakorteris ilmalikke ja vaimulikke laule. PHS eelkäija oli alustanud tegevust! Kontsert „Endlas“, vaimulikum kontserdid kirikus — kõik pisikesed segakoori omal riisikol. Järgnes koori tegevus 3-nda diivisi teenistuses. Esinemised sõjaväelaste häätegevatel pidudel. Lauluga lohutati haiguid, kes lamasid Vabadussõjas saadud haavades.

Taolised üritused jätkusid jõulukuuni 1920. Jõulukuul 25. päeval, s. o. esimesel jõulupühäl aastal 1920 kogunevad PHS eelkäija — väikene segakoor — ja paljud teised Pärnu muusikasõbrad härra H. Murdengoff'i (praegune hra Meri) algatusel Pärnu linna realgümnaasiumi ajaloolisele nõupidamisele. Sellel koosolekul pannakse alus Pärnu Helikunsti Seltsile. Nagu seltsi arhiivis leiduvatest protokol-

ldest nähtub, on 25. det. 1920. a. nõupidamisel otsustatud astuda aktiivseid samme Pärnu muusikalise taseme tõstmiseks. PHS'i koorist peab saama Pärnu ja Pärnumaa muster- ehk esinduskoor. Samas otsustatakse korraldada laiaulatuslikud muusikateoreetilised ja -praktilised kursused teooria, laulu, viiuli ja puupuhkpilli klassidega. Nimetatud üritused teostataksegi hiljem. Pärnu Helikunsti Seltsi segakoor, kui ainuke stabiilne koor Pärnus, saadab peatselt vaimustavaid helisid murest muljutud inimestele.

PHS ohverdab kogu oma vaba aja ja energia helikunsti taotlemiseks. Tulemusi on silmnähtavaid.

Võimas laul on päale aastaid kestnud vaheaga pidevalt hakanud kõlama kaunil Pärnu mererannal. Otsesel ja kaudsel teel on õhutatud instrumentaalse muusikagi energilisele liikumisele.

Tegevus paisub kogu Pärnu muusikalisel rindel. Ent samal ajal jäbistab kunstiõpru suur kurbus. Suure Kunsti üks osa — näitekunst — on varisemas. „Endla“ seltsi pääkoosolek otsustab eitavalt

A. KUISINGIS,
Leedu Rügiopera solist (bass).

kutselise teatri ülalpidamise. Noor PHS, koos teiste organisatsioonide kaasalöömisel, hra A. Jürvetson'i juhtimisel teeb siin tänuväärt sammu, võttes materjaalse ja moraalse vastutuse kutselise teatri ülalpidamises enese noorele õlale. Tulemus — Pärnumaa haridus- ja kunstitemplis „Endias“ algab uus õitseage. PHS segakoor esineb teatri sagedastel muusikalistel lavastustel. Seltskondlik teatri-toimikond viib teatri väärikale tasemele.

Samal ajal jätkatakse iseseisvate kontsertidega Pärnus ja Pärnumaal. Energiise koorijuhhi härra Kalbek'i algatusel teostab koor võrdlemisi julge sammu — esinemise kontserdiga Kuressaares. Vana kooritegelane, kes PHS juubelil valiti seltsi eluaegseks liikmeks, meenutades noid vanu aegu, jutustas sammu suurest riisikost. Seltsi kassas leidis vaid 60 marka. Laev, millega taheti sooritada koorimatki, nõudis 80.000 marka, p. s. oli nähtud ette rida teisi kulusid. Juba kaheldi ettevõttes. Kuid Kuressaare kontserdilt saabudes olid kõik kulud kaetud, seltsile ostetud tiibklaveri võlg tasutud ja laekur sammus panga poole, 20 tuhat marka portfelligi, hoiuandmiseks. PHS oli leidnud Saaremaal täit tunnustust.

PHS on teostanud ka teisi raskeid üritusi, nagu need olid maakondlike muu-

sikapäevadele ja Pärnumaa 5-nda laulupeo korraldamine. Mitmed Pärnu laululavad on kerkinud just PHS algatusel ja rahalisel toetusel. P. Helikunsti Seltsi võis kõikjal näha tõhusama kaasalööjana õilsate ja ilusate sihtide taotlemisel ning teostamisel. Ta täitis neid küllaltki raskeid kohuseid eestlaslikku visadusega, kuni temale tuli abistajaks Lauljate Liidu poolt asutatud Pärnumaa osakond. PHS ei läinud aga sellepärast veel „pensionile“. Nüüd võis ta tõmmata hinge, puhata tööväsimusest.

1930. a. hra P. Kiviselja algatusel pannakse alus meeskoorile, kusjuures hra Kiviselg ise jääb ka esimeseks koorijuhiks. Meeskoori tegevus paisub väga edukaks ja ta jätkab PHS senist viljakat tööd. Sama aasta lõpul asub koori juhtima seltsi esimene segakoori juht, andekas helikunstnik ja pedagoog hra H. Meri, kelle taltsutajepi all koor tegutses kuni möödunud aastani. Koor on ainukene meeskoor ja võimas meeslaulu esindaja Pärnus. Koori uueks juhiks on Elliisabeti kiriku organist hr. E. Soodla.

Seltsi tegevust juhib PHS esimees hra R. Reimann koos 5-liimelise juhatussega. Kauaseks kooride asjaajajaks on hra P. Erm. Hiljutisel juubelil valiti teenelised ja asutajad liikmed pr. L. Reimann, A. Reimann ja Sarv seltsi eluaegsetes liikmeteks.

Kuipalju PHS koorid on esinenud iseseisvate kontsertidega 15 a. vältel, osutub arvuliselt raskeks meenutada, kuid igal juhul on see suur hulk. Kuivõrd avalikkus ja seltskond on hinnanud PHS teeneid kodumaa muusikapõllul, seda näitas PHS juubeliõhtu, kus jagati rohkel määral tunnustust ja õnnitlusi eesotsas E. Laul. Liiduga. Kodumaa kaugematestki nurkadest märgiti PHS teeneid ja õnnitleti teda ta viljaka töö puhul. Õnnitlusi saatis sõpruskoorile Tallinna Meestelaulu Selts, Mihkel Lüdigi pidas talle südamlilku kõne, tervitasid teda hallpää Aleksander Läte ning populaarne meestelaulu juht Johan Simm ja paljud, paljud teised organisatsioonid ja üksikisikud. Ja ilusad olid need sõnad, mida ütles luugupeetud Pärnu kunstisõber ja tüse töomees hra A. Jürvetson: „... See oli rassimise ajajärk, ülesehitav töö. PHS löi siin nähtavaid varasid, ja ma pean imestuma, 15-aastane PHS on olnud kui noor poisike, kes suuremad raskused on ikka oma õlgadele võtnud ja neid kergitanud, ta on teisi aidanud, kuid need teised, — nad ükski pole sellele vaprale noormehele järgi jõudnud.“

Bernhard Parming.

Ooper ja kontserdid

Tallinn.

Käesoleva hooaja kümnenдат sümfoonia-kontserti juhatas meile juba varemast esinemisest tuntud dirigent Paul Breisach. Kavasse paigutatud Beethoven'i seitsmenda sümfoonia ning Liszt'i poemi „Preilüüdid“ ettekanne oli tõlgitsuselt antud ilmekalt ja süvenemisega. Mainitud teoste juhatamine pääst toimus üksikasjadesse tungimisega ning täpsustatud käsitlusega. Orkester avaldas tähelepanu ja sobivat koosmängu. Solistina esines N. Lopatnikov oma klaverikontserdiga kordamineku juures. Teoses õige kaaluv osa on antud orkestrile.

Artur Lemba' helitöödest oli korraldatud kammermuusika kontsert autori kaastegevusel solistina, ansambli liikmena ja saatjana. Muude teoste hulgas tuli ettekandele tema uus trio viiulile, cellole ning klaverile. Tähelepandavamaks osaks trios osutus esimene, järgmise koha võtab kolmas jagu. Pääle autori ansambrites esinesid R. Palm, A. Mill, A. Saat, R. Merkulov, A. Karjus ja K. Lamp; ülesannete täitmine õnnestus. Eduga laulis T. Pajo-Prowé.

Huvitava katsetusena Kaarli kirikukoor A. Karindi' juhatusel andis koraalide õhtu, mille kavasa leidis A. Kapilt, M. Saarelt, J. Aavikult, J. Jürgenson'ilt A. Karindilt ja H. Kännult. Ettekandelt hästi läbiviidud kavaga tutvustati kuulajatele hulka eesti autorite koraale, mis väärisksid viimist üldisemasse tarvitusse. Just ilmnev omapärasuse joon ja kunstimaitselisem väljaehitus äratasid üldisemalt tähelepanu. A. Kapi ja A. Karindi soololaule kandis üsna sobivalt ette P. Šnell. Solisti saatis A. Karindi; ta mängis avanumbrina oma harmooniavärskel orelisonaadi.

„Raudami“ segakoor esines K. Leinuse juhatusel endisest suuremas koosseisus. Hääled olid hääd, laul painduv ja puhas. Ilmelt õnnestunumaks a capella ettekandeks kujunes G. Ernesaksa „Oli mul rikas ristiisa“; tulemustega anti P. Tümpu' ja E. Võrgu laule, ladus oli M. Lüdigi ja E. Tamme palade täitmine. T. Vettiku „Su põhjamaa päikese kullast“ kannatas tugevate paisutamiste all, muidu lauldi hästi. Välisautorite töödest pais-

tis silma T. Kuula' „Sääl on kaua öitsetunud õunapuud“. Klaveri kaasmänguga pakutud töödest tuleb märkida Schubert'i ja Grieg'i palasid. Soololauludega astus üles E. Karrisoo, saavutades menu. Saatja ülesandeid täitis P. Presnikov, kes kandis osavasti ette ka E. Brauer'i „Canto religioso“ orellile.

Eesti Lastekaitse Ühingu hääks korraldatud kontserdist võtsid osa Tallinna Töölismuusika Ühingu sümfooniaorkester ja segakoor N. Goldschmidt'i juhatusel ning solistid J. Kipasto ja T. Rei. Eesti autorite töödest seisis orkestri kavasa J. Aaviku „Oh seda elu ja õnne“, mis aga tundus natuke raskena vajaliselt painduvaks ettekandeks. Enam kordaminevalt täideti Grieg'i „Tervitusmarss“, Sibelius'e „Kevadlaul“ ja Galia' poem. J. Kipasto mängis Liszt'i Es-duur klaverikontserdi võrdlemisi häa tehnikaga, kuid tagasihoidlikult jõuavaldustes. T. Rei laulis E. Aaviva Jutta aaria oop. „Vikerlastest“; lõpunumbris ta esines koos kooriga ja orkestriga.

Lavategelaste sõprusõhtul astusid muusikapaladega üles külalised Soomest (V. Sola ja T. Bahne — tenorid), Lätist (E. Žebrauska — mezzosopran) ning Leedust (A. Dombrauskaite — sopran, P. Lipšiene — mezzosopran) J. Babravičius — tenor ja A. Kučingis — bass). Kõik võõrustajad pakkusid sümpaatset esinemist. Siinsetest jõududest võtsid eduga kava täitmisest osa I. Aav-Loo, S. Tobias, M. Taras ja K. Viitol. Soliste saatis sobivalt T. Koch.

Leedu lauljad esinesid ka Leedu Vabariigi 18-da aastapäeva aktusel, kandes ette osa numbreid eelmisest õhtust ja muist uusi. Klaveril saatis samuti T. Koch, kes astus üles ka soolodega. Rea palasid laulis „Raudami“ segakoor K. Leinuse juhatusel; saateid juure sooritas P. Presnikov. Aktuse muusikaline külg pakkus huvi ja meeldivust.

Leedu bassilaulja A. Kučingis tegi kaasa eduka esinemise oop. „Faustis“ Meffistona. Tema kõlav ja mahlakas hääle pääses hästi mõjule nii soolonumbrites kui ansambrites. Materjali rakendamises

toetatakse tublile koolile. Ettekande sisuline külg avaldab süvenemist ja ilmekust. Mänguline osa kaldub pehmemate ning rahulikumate joonte poole. Üldine esinemine äratas tähelepanu.

Nõukogude Venemaa lauljanna Valeria Barssov avaldas tähelepanuvaid võimeid oma esinemisega oop. „Sevilla habemeajaja“ Rosinena. Ta valitseb täiuslikult hääletehnilist külge, kusjuures hõlgava koloratuurilaulu kõrval leiab hääd arendamist ka belcanto. Kõlavus on ühtlane, võttes saavutatakse suurima kergusena. Muusika sisuline käsitlemine pakub ilmerikkust. Aga samuti märkimist väärrib V. Barssovi mänguline esinemine, kus ta toimib vabadusega ja kodususega.

Hääd edu saavutasid ka teised moskvälased — viiulikunstnik David Oistrach ja klaverikunstnik Grigori Ginsburg, kes käisid siin esmakordsel külastusel. D. Oistrach avaldas enast silmapaistva virtuosina tasakaaluliselt kujunenud tehnika juures. Sisuline külg ilmutas süvenemist ja tundelisust. G. Ginsburg on tehnilisi üllatusi pakkuv esineja klaverimängu alal. Kindel rütm ning dünaamiline paindumus iseloomustavad kujukaid võimeid. Kuigi tõlgitsus peab sammu sisuga, ilmutab virtuositeet suuremat väljapaistvust. Saatjana esines korrektilt Vsevolod Topilin.

Samuti uue võõrustajana käis Henry Temianka, kelle tugevamaks saavutuseks jäi tehnilise külje avaldamine. Ülesastumine toimus kontsertandi poolt eba-

tavaliselt häälestatud meeleolude juures, milline asjaolu ei lasknud tõusta esile sisulise käsitluse poolt. Kalduvused sihtsüüde päämiselt oskuste demonstreerimisele. Klaveril saatis P. P. Lüd ig.

Möödunud kuu saavutuste hulgas satub kõne alla Eugen Kapi muusika H. Visnapuu näidendile „Kuu venda“. Siin illustatsioonide autor on õnnestunud ja õigest küljest tabanud momente, millised lavateoses samuti kuuluvad allakriipsutamisele muusika kaudu. Sobivale üldilmele seltsib ka omapärasuse pool. Numbrite ülesehitus on lihtne ja leidlik. Suurem kaal illustatsioonides langeb tantsudele, milledest olgu nimetatud „Nõidade tants“, „Kasvairude tants“, „Eesti tants“, „Karutants“. Hääd on tormipilt ning meeleoluga ja lihtsusega lõöv kuue venna laul. Mainitutele seltsib veel rida muid sobivaid numbreid. Orkestratsioon esineb otstarbekalt antuna. *Ed. Visnapuu.*

Viljandi. Hooaja teisel poolel esimese kontserdi andis siin kohalik laulja Nadežda Neuvaldt-Svetlanov 1. veebr. Haridusseltsi saalis. Esinedes lüürilise koloratuurisopranina, oli ka kontserdi kava koostatud vastava iseloomuga paladest.

Solist enam pääsis mõjule tehnilistes lauludes, kuna lüürilisi laule esitas pääliskaudselt ja hingestamatult. Laulja diktsioon oli puudulik, eriti veel eestikeelseis laules. Kuulajaskonna moodustas õige väikesearvuline vene ja saksa seltskond.

P. V.

Hispaania rahvamuusikast

Genfi ajakirja „Esperanto“ m. a. detsembrinumber toob mõningaid tähelepanu väärivaid märkmeid hispaania rahvamuusika kohta.

Mingil põhjusel on kogu Hispaania rahva eluavalduste kandjajaks välismaalaste silmis kujunenud vaid Andalusia provintsi esindustegurid, küll rõivastuse, kōmmete, elaniktüüpide, tantsu ja muusika alal (isegi kliimat nähakse läbi andaluslike prillide). Sääljuures aga Andalusia mahutab endasse vaid 8 maakonda Hispaania 50 maakonnast. „Kui tahe-tahetakse kõneleda tüüpilisest Hispaania karakterist, siis oleks see mitmekesisus“, — sama mitmepalgelise, kui maa kliimalised alad, mis ulatuvad oma erinevuses Pürenee ja Sierra Nevada igavese lume tippudelt Elche

(— elitse) palmimetsami ja Motri'i suhk-rurooistandusteni.

Tuleb pidada meeles, et provintside või maakondade piirid ei vasta looduslikele. Nii leidub mõnes provintsis või maakonnas kaiks või enam üksteisest erinevat loodusala (Navarrasse kuulub näiteks põhjailmeline Baski-maastik ühteagegu erilmelise Aragoonia maa-alaga lõunas). Ja loomulik-looduslikud regioonid haaravad endasse mitu administratiivset maaiühikut (Baskimaa looduslikult pääle ühe osa Prantsusmaast, kolm täit maakonda ja poole Navarrat).

Võtame nüüd ette rännaku, lähtudes põhjapoolseimast maakonnast Galicia't. Siin leiame (nagu poola Galiitsiaski) rahvuspillina torupilli „gaita“. Nagu Asturias ja Baskimaalgi, ei leia meie siit

päikesepaistet, elurõõmsat rahvast, tuleselt pulbitsevas rütmis liikuvaid tantse.

„Hall on taevas“ ja roheline maa, harva lakkab vihm sadamast. Sellele loodusele vastavalt on siin sed elanikud pisut kurvameelse hingelaadiga — rahulik ja töökas, ebausklikult unistav tõug. Siinse rahva kuulsaimas tantsus „muineira's“ on mõned uurijas nentinud vana-greeka rütmid (Astuurias vastab sellele igivana tants „danza prima“). Suur on põllutöölaulude vara.

Läbi Santanderimaa jõuame baskide maale, saladusliku päritoluga, ainulaadse, keelehõimudeta rahva elukohta. Ka pilid on omapärased: eriline nokkivile „txistu“ ja eritrumm. Tantsud ning pillilalad on väga mitmekesised. Lähistades Navarra, tuleme Aragooniasse. Siin päämiselt, pigemini ainukesena, esinev omapärane tants on kuululus „jota“ (— hoota). Ta tundub olevat väga uue päritoluga, liigub kiires ¾-taktis, pisut valsitaoliselt. Teine jagu, meloodiline ja aeglane, sobib hästi laulule, mida nimetatakse „copla'ks“ (4-realine salm). Hootat tantsitakse paaris, kepslevalt, umbes nagu andaluusia tantse. Hootat lauldakse ja tantsitakse mõningate kohaliste variantidega Santanderist Murcian: mõlemas Kastilias, Navarras, Riojos, Aragoonias, Valentias. Refraanlaul kinnitab isegi, et tants on pärit Valentiasist... Siiski teised allikad kõnelevad Araabiast, kui hoota pärismaast. Tants mängitakse gitarril ja banduuril („bandurria“ — altgitarr).

Kataloonial on oma tüübiline tants („Sardana“), mida esitatakse hulgaliselt, ringkäigul. Oletatakse, et tants on pärit

muistseilt greeka kolonistelt. Kataloonlased peavad seda suures aus ja on tant-su teadlikult moderniseerinud rahvustantsuks (C. war Ventura). Saadet mängib orkester „cobla“ *)

Murciast läbi Mancha (— mantša maakonna kuni Madridini on levinud karaktertant „segidilja“ (seguidilla), ¾-taktis, hootast väga erinev rütm, ja refräänsonade poolest (7-realine salm, millel on kolm 6-silbilist ja neli 5-silbilist vahelduvat rida). Murcia tantsud olevat eriti kaunid ja iseloomulikud.

Andaluusia jõudes leiame välismail üldtuntuid hispaania laule ja tantse, mida jaotada võib kahte rühma: „canto jondo'sse“ (— kanto hondo) kuuluvad „seguriga“, „polo“ „soleares“, — „canto flamenco'sse“ (— k. flamenco) kuuluvad bolero, segidilja. „Canto jondo“ on idamaa päritoluga; selle muusikatuubi on Hispaaniasse toonud (väga tõenäoliselt) mustlased, keda Cadiz'i ja Jerez'i ümbruses asub hulgana. Gamma ja pooltoonimurdedki on tal iseloomulikud. „Canto flamenco“ sarnaneb Kesk-Hispaania muusikale.

Üle „Suure Lombi“ on Andaluusiasse levinud palju Kesk-Ameerika laule, nagu „habanera“ ja „tango“, milline omapoolt on laenatud neegerorjadelt, kes ta kaasa tõid Aafrikast.

Kokkuvõttes hispaania rahvamuusika pakub päris mosaiiklikku pilti.

Refereerija A. Sakaria.

*) Koosneb kas lihtsast rahvapillist: 2 tenora't, (eri-tenoroboe), 2 tibiet (oboe-pill), 1 fluviol (nokkivile) ja tambor (trumm), või ka moodsaist pillist: 2 ventiiisarve, 2 „fiskonnott“, või 2 trombooni, 1 kontrabass, 1 väike tamburiin. Refereerija märkus.

Mitmesugust

Lauljate Liidu nõukogu erakorraline koosolek

peetakse pühapäeval, 1. märtsil s. a. kell 10 hommikul L. Liidu büroo ruumes. Koosoleku kavas on XI üldlaulupeo kava küsimus. Liidu juhatusel poolt on esitatud teatav raam-kava, mille järele XI üldlaulupeol esineksid üldsegakoorid, meeskoorid, naiskoorid, puhkpillikoovid ja erikoor Tallinna segakooridest. Kooride töökoormatust tahetakse vähendada, samuti laulupeo kava piikkust, et oleks võimalik õhtuti pärast laulupidu korraldada kontserte saalides, millel laulupeolised saaksid jälgida meie parimaid muusikalisi ettekandeid.

1936. a. laulupidude laulud üksikult saadaval.

Teatavasti lõppes eeloleval suvel peetavate laulupidude noodiraamat „1936. a. laulupidude laulud“ trükist juba paari kuu eest. Et võimaldada kooridel, kes registreerisid mainitud laulupidudele, kuid hiline-mise tõttu jäid ilma nootidest, õppida siiski kavas olevaid laule, otsustas Lauljate Liidu juhatus hankida mainitud noodis leiduvaid laule üksikult. Neist on varemates trükkides ilmunud 12 laulu, kuna esmakordselt mainitud kogus, või kogudes, milliste trükk ammu otsas, on ilmunud 5 laulu. Nüüd ka need viis laulu on saadaval Lauljate Liidu büroos hin-

naga: M. Härma „Mida nopid, neiukene“ à 10 senti, M. Saare „Mu süda, laulust rõõmu loo“ à 5 senti, M. Saare „Kevad-unistus“ à 10 senti, T. Vettiku „Ühte laulu tahan laulda“ à 12 senti ja A. Lätte „Palve“ à 5 senti. Kuna neid laule paljundati vaid selleks, et võimaldada kooridel õppimist laulupeoks, siis tuleks tellimistega rutata neil, kes tahavad võtta osa laulupidudest.

Laulupäevi eeloleval suvel.

Lauljate Liidu juhatus on annud load järgmistele laulupäevade korraldamiseks:

24. juunil — Keilas Keila Lauulu ja Muusika Seltsi korraldusel seltsi 60-aastase tegevuse tähistamiseks. Üldjuhiks kohalik koorijuht R. Oja.

Kärda III laulupäev, aeg veel lahtine. Korraldab Kärda Noorte Ühing.

22. juunil — Märjamaa laulupäev kohalike seltside korraldusel. Kavas „1936. a. laulupidude laulud“. Üldjuhtideks T. Vettik ja J. Vaks.

19. juulil — Kuusalu IV laulupäev vaimuliku ja ilmaliku kavaga. Korraldab Kuusalu kirikukoor.

Jakobi laulupäev, aeg veel lahtine. Korraldab Jakobi Hariduse Selts.

31. mail — Karula laulupäev. Korraldab Karula koguduse koor. Kavas vaimulikud ja ilmalikud laulud.

Lauljate Liit vajab laulude käsikirju.

Lauljate Liit kavatses (käesoleval aastal) jätkata uute laulude kirjastamist järgmistes sarjades:

1. „Rahvakoovid“, kus leiaks avaldamist meie keskmistele kooridele jõukohased segakoorigaulud. Iga uus „Rahvakoovi“ anne leiaks tutvustamist „Muusikalehe“ kaasandena.

2. „Eesti Laul“, milles ilmuksid linna-kooridele kontsert-repertuaariks sobivad segakoorigaulud.

3. „Eesti Meeslaul“, meeskoorigaulude sari.

4. „Eesti naislaul“, naiskoorigaulude sari. Pääsellele asub Lauljate Liit koostama XI üldlaulupeo kava.

Nende väljaannete ja laulupeo kava tarvis palub Lauljate Liit lugupeetud heliloojaid saata oma laulude käsikirju lahkesti tutvumiseks ja kirjastamiseks väljavalimiseks nüüd ja edaspidi.

Kuidas areneb rahvalike peolaulude võistlus?

Valitsuse Propaganda ja Informatsiooni Talituse korraldusel toimuva uute rahvalike peolaulude võistluse esimene osa —

laulutekstide võistlus — andis tulemusena kuus auhinnatud laulu. Pääsellele valiti veel välja 30 laulu võistlusest osavõtnute seast ning avaldati koos kuue auhinnatuga raamatukeses „Valik kodumaa laule“. See raamat on saadetud kätte meie heliloojatele viiside loomiseks. Võistluse teise osa — viiside võistluse — tähtpäev on 20. aprillil s. a. Nagu selgus järelepärimisel, on seni viise saadetud võistlusele õige vähe. Samuti teatati Propaganda Talitusest, et laulud, mis kanti ette raadios, ei ole saadud nende poolt, kuna võistluse tingimuste kohaselt enne võistluse lõppu säält käsikirju välja ei anta. Nii tuleb järeldada, et raadios ettekantud laulud kavatsetakse saata alles võistlusele. Nagu kuulub, on võistlusest huvitatud meie nimekamaid heliloojaid, mispärast loodetakse viiside võistlusest häid tulemusi.

Välisriikide hümnide noote saab Lauljate Liidust.

Meie laulu- ja pillikoorigel tuleb sageli kanda ette välisriikide aktustel või väliskülastajate puhul nende riikide hümnid. Kahjuks aga meil on välisriikide hümninoote väga vähe saadaval. Selle puuduse kõrvaldamiseks hankis Lauljate Liit oma muusikaraamatukogusse välisriikide hümninoote kogu, kust noote antakse välja L. Liidu liikmeile ärakirjutamiseks tasuta.

Tänu vastavate välisesinduste lahkele vastutulelikkusele on praegu Lauljate Liidus saadaval järgmistele välisriikide hümninoote ärakirjutamiseks:

Läti — sega-, puhkpillikoorige ja sümfooniaorkestrile.

Soome — sega-, mees- ja puhkpillikoorige.

Cehhoslovakkia — segakoorige.

Hollandi — sega-, mees- ja puhkpillikoorige ning klaverile.

Norra — sega- ja meeskoorige ning puhkpillikvartetile.

Nõukogude Vene — segakoorige klaveriga ja puhkpillikoorige.

Prantsuse — sega- ja meeskoorige.

Poola — sega-, mees- ja puhkpillikoorige.

Ungari — sega-, mees- ja puhkpillikoorige.

Loodetavasti lähemal ajal täieneb hümninootide kogu ka puuduvate välisriikide hümnidega.

Et võimaldada töötada muusikule

kontsertide korraldamist, asutati Brüsselis vastav „Belgia kunsti rahvuslik sihtkapital“.

Uus muusikaline vorm.

Brüsselis ilmuv ajakiri „La Revue des Beaux-Arts“ arutab Joseph Lefébure'i sümfoonilise uudisteose „Allandalle“ (häälda: allandáll) puhul, et selle helindi päälkiri tähendab pigemini uut muusikalist vormi (nagu „sümfoonia, laul, ooper“ jms.). „Allandall on muusikale selleks, mis reeglipäraselt ehitatud kõne („discours“) kõnekunstile.“ Aallandallis areneb muusikaline kõne tasakaalukalt, soravalt teose üksikutes osades leiduvate ideede loogilise paigutuse tõttu, milised ideed käsitavad üht ja sama ainet ja seega tekitavad kogumi, mille ühtsus on vastuvaidlematu.“ Igatahes peab tunnustama, et prantsuse-belgia ilukõneste kalduvale, mõistust kultiveerivale vaimule selline vorm, kui ta tõesti on nii uudne, peab tunduma otse rahvusliku omapära sünnitiseks teretulnud loomulikuna värskenduseks prantsuslikule muusikapraktikale.

Prantsuse Kunstide Akadeemiasse valiti

(uue „surematuna“) helikunsti esindajaks helilooja Florent Schmidt. Kandidaatidest osutus Igor Stravinski viimasel kohal — tõik, mida siiski ei maksa võtta tema alahindamisena, sest ka teised läbikukkunud: Marcel Samuel-Rousseau ja Henry Busser — on meistrid helikunstis.

Prantsuse ringhääling

on otsustanud võimaldada raadios esinemise pooleks tunniks iga kahe nädala tagant kahelc noorele helikunstnikule „Association des Prix de Piano“ soovitusel, andes sellega andekaile, kuid alles tundmatuile noorkunstnikele tänuliku esinemisvõimaluse ainelise riskita.

Prantsuse ringhäälingus

katsetatakse säädeldist, mille abil võib raadioorkestri üksikute pillide häält soovikohaselt eraldi tugevdada (või nõrgendada). Tugevdades häält võib saavutada „ökonoomia“ mängijate arvus (muidugi kõla kvaliteedi kulu!). Sellest ohtlikust leiutisest kardetakse niigi valusa tööpuuduse suurendamist muusikute riikides.

Filmitakse helikunstnikke.

Jaques Thibaud' juhatusel filmitakse rida kaasaegseid virtuoose: Paderevski, Brailovski, Cortot, Sahharov, Elisabeth Schumann, Ninon Valin, madaamid Tagliafero'd. Pole kahtlust, idee on õnnelik.

Pariisi linnavolikogu

määras 1936. aastaks järgmisi toetussumme muusika-asutustele: Suurele ooperile 480.000 franki, Opéra-Comique'ile 320.000 fr., Gaité-Lyrique'ile (operetteatritele) 112.000; Trianon-teatrile 40.000; kontsertasutustele: Colonne, Lamoureux, Société des Concerts, Pasdeloup, Poulet, „O.S.P.“ à 20.000 fr. ja mitm. t. vähemaid summe. — Opéra Comique saab pääleselle riigilt veel 2.700.000 franki. Ka teised asutused on riigi toetuse saajaina nähtud ette.

Kahjutasu.

Ines Jouglet, Eestiski tuntud lauljanna, nõuab 100.000 franki kahjutasu oma tuttavalt pr. M-lt, kelle koer teda huulest hammustanud. Haav on paranenud.

Klaverikunstnike võistlus Varssavis.

Fr. Chopini-nimeline kõrgem muusikakool ja Varssavi Muusika Selts korraldavad Varssavis 1937. a. Fr. Chopini-nimelise kolmanda võistluse klaverimängijatele. Osa võtta võivad mängijad 16—28 aasta vanuseni, kes esitavad konservatooriumi või vastava muusikakooli lõputunnistuse või muid tõestisi oma kunstilise tegevuse kohta. Võistluse registreerimise tähtaeg on 31. detsember 1936. a. Osavõtumaks on 50 zlotti. Võistlusel tuleb esineda Chopin'i helinditega.

75-aastane Paderevski,

kelle alatine elukoht on Morges'is Genfi järve ääres, teatas, et ta vanaduse tõttu on sunnitud loobuma juba väljakuulutatud turneest Ameerika.

Leopold Stokovski

on astunud tagasi Philadelphia orkestri juhi kohalt, kellena ta 23 aasta jooksul on selle orkestri teinud maailmakuulsaks. Stokovski pühenduvat nüüdsest päälle vaid „õpinguile“ ning uurimisele. Ta järeltulijaks on 36-aastane ungarlane Eugen Ormandy.

Komitee juurde Briti suhete elustamiseks teiste maadega

(Briti välisministeerium — „British Council for relations with other countries“) on asutatud eritoimkond briti muusika tutvustamiseks välismaal. Toimkonna kutsel viibis möödunud nov. Londonis rühm muusikaarvustajaid 18 Euroopa maalt.

Tuleb küll soovitavaks pidada ka Eesti koostööd mainitud komiteega (vahest Eesti-Inglise Ühingu kaudu?).

San Remo kirjanduse ja kunsti auhinna komitee

on määranud 25.000 itaalia liiri 1936. aasta auhinnaaks kirjanikule, kes kirjutab parima kunstiteose tänapäeva Itaaliast või kunstnikule, kes loob parima teose, mis on kuidagi seoses Itaaliaga. Tähtaeg 30. juuni 1936. a.

Lähemaid teateid võistlusest annab nimetatud komitee (Le Comité Permanent pour le Prix San Remo, Imperial, Italie).

Muusikalise Kasvatuse Kongress Prahast.

1934. a. asutati Prahast Muusikalise Kasvatuse Selts sihiga süvendada ja arendada muusikalist kasvatust kodumaal ning astuda ühendusse välismaa muusikaringkondadega. Seltsi esimeheks on Välisministri abi Dr. Krofta ning liikmeteks tema keskkomitees muude hulgas prof. Dr. Helfert Bernost, prof. Dr. Zd. Nejedly Prahast, prof. Dr. D. Orel Bratislavast, prof. Václav Talich ja prof. Alois Hába.

Et tutvustada kodumaad ja ka välismaad oma ülesannetega, korraldab mainitud selts Prahast 4—9 aprillini 1936. a. Muusikalise Kasvatuse Kongressi.

Kutsed osavõtmiseks sellest kongressist oma esindajate kaudu on saadetud välismaa valitsustele, nende hulgas ka Eesti Vabariigi valitsusele.

Muusikalise Kasvatuse Selts tegeleb põhiküsimustega:

Muusika ja laps, muusika ja kool, muusika ja publik, muusika ja riik.

Seltsi ülesandeks on muusika tähtsust ja muusika kasvatust süvendada ja arendada. Tema senine tegevus toetub kolmele pääseksioonile:

1. Rahvusvaheliste suhete sektsioon (esimees hra F. Špišek, direktor Haridusministeriumis).

Sektsiooni pääsiht on anda nõu ja informatsiooni, koostada arhiive, kus leiduks kõik, mis puudutab muusikalist kasvatust tsiviliseeritud mais.

2. Muusikalise kasvatuse sektsioon koolides (esimees hra Alois Kulhánek, litseumi direktor).

Selle sektsiooni ülesandeks on muusikaline kasvatus õppeasutustes, alates laste-aedadega ja lõpetades kõrgemate õppeasutustega.

3. Muusikakultuuri sektsioon (esimees hra Jan Löwenbach).

See sektsioon pühendab end muusikalistele küsimustele ühenduses isiku, pere-

konna ja avaliku eluga, ta tahab aidata kaasa sel ajal tehtud individuaalse töö koordineerimiseks.

Rahvusvaheline Muusikalise Kasvatuse Kongress oma kavast puudutab kõiki põhiküsimusi uueaja kasvatuse alal ühes praktiliste demonstratsioonidega.

Sellest kongressist on senini lubanud võtta osa:

G. Breazul Bukarestist, J. Chantavoine Pariisist, F. Dent Cambridgest, Al. Hába Prahast, Vl. Helfert Bernist, Jacques Dalcroze Genfist, J. Kerstenberg Prahast, R. Mayer, Londonist, M. Milojevič Belgradist, Zd. Nejedly Prahast, D. Orel Bratislavast, Roger-Ducasse Pariisist, K. Sach Pariisist, E. Schwebsch Stuttgartist.

Kongressi puhul on nähtud ette: Kontsert noorsoole — Čehhi filharmoonia, orkestrijuhut Václav Talich; noorsoo matinee — kaastegevad čehhoslovakkia laste- ja noorsookoorid ja orkestrid. Noorte kaastegelaste osavõtmiseks on algatatud läbirääkimised Suur-Britanniaga, Daaniga, Poolaga, Rumeeniaga. Nõukogude Venemaaga ja Lõuna-Slaaviaga.

Kongressi ajal korraldatakse čehhoslovakkia helitööde kontserte ning muusikalise kasvatuse abinõude ja raamatute näitus.

Sveitsis äsja asutatud

orkestrijuhutide ühing on alustanud võitluse välismaa dirigentide esinemise vastu Šveitsis ja välismaaliste muusikute palkamise reglementeerimiseks šveitsi orkestreisse.

Ateenas,

kuninga juuresolekul, kuulsa dirigendi Mitropoulos'e juhtimisel korraldatud kontserdi tulud määrati Saint-Saënsi ausamba püstitamiseks Pariisis.

„Pan Musica“

on uue austria seltsi nimi, mis alustas tegevust vürstinna Starhemberg'i eestseisimisel. Selts, millesse kuulub silmapaistvaid austria muusikuid, tahab kergendada austria muusikute eluolu ja soetada töövõimalusi eriti ka noorile austria helikunstnikele.

Richard Strauss,

sakslaste hiljutiste kalleletungide tõttu ta loominguks, kavatseb asuda elama Viini.

Toimetusele saadetud kirjandust:

J. Tamverk — „Nelilaulunaiskoorile — autori kirjastus 1936. a. Sisaldab järgmised laulud: 1. „Käib lapsuke Jeesus“, 2. „Jeesus valvab“, 3. „Õhturahu“, 4. „Taevarahu“.

„Valik kodumaa laule“. — Hümnaoliste rahva peolaulude ja ühislaulude 1935. a. eelvõistluse tekstide žürii poolt ergutustasuga hinnatud ja soovitatud laulud. Riikliku Propagandatalituse väljaanne 1936. Trükitud käsikirjana. Sisaldab 36 luuletust, neist 6 auhinnatud. Teos on mõeldud selleks, et võimaldada heliloojail mainitud luuletustega tutvuda ning jagatakse tasuta välja.

Karl Ekman — „Jean Sibelius. The life and personality of an artist“, translated by E. Birse, Helsingfors, Holger Schildts Förlag.

Kaunis ja armastusega koostatud teos meie vennasrahva suurest heliloojast tema 70-aastase sünnipäeva puhul. Autor vaatleb Sibelius'e elu kindlaandmeliselt ja süvinguga ning annab huvitava tausta

meistri loomingu ja vaimuilma mõistmiseks, käsitledes aga ka Sibelius'e loomingu erisusi ja suursugusust veendeidloovalt ja lähedaletovalt. See on teos inimesest ja kunstnikust, kuid temas peegeldub meile ka osa vennasrahva ajaloo, ning see osa, mille üle soomlased võivad olla tõsiselt uhked. Teos on kaunistatud hulga huvitavate piltidega ning lõppu on lisatud Sibelius'e helitööde täieline nimistu.

On mõistetav selle teose ilmumine inglise keeles, kuna ju inglased ja ameeriklased on hinnanud Sibelius't erilisel.

„Vokaljnõi sbornik“ — Gossudarstvennoje musõkaljnoe izdatelstvõ. Kogu koori- ja soololaule tänapäeva Nõukogude Vene heliloojailt, mõeldud kasutamiseks muusikalistele isetegevusringidele. Sisuks poliitilisi laule mitmeilt heliloojailt ja mitme rahvuse erilaadis.

„Meždunarodnõi sbornik revoljutsionnõh pessenj“ — Gossudarstvennoje muzõkaljnoe izdatelstvõ. — Kogu revolutsioonilisi laule koorile klaveri saatel. Tekstid viies keeles.

Nali naljaks

On see võimalik.

Kellelgi muusikamehel olevat kodus hää abikaasa, kes alati hommikuti tuletab kõik meele, mida härra maestro peab pidama silmas ja võtma kaasa kodunt lahkudes. Või kui proua peab lahkuma kodunt enne meest, siis jätvat ta lauale sedeli järgmiste nõuannetega: „Lips ette panna, kuub selga panna, taskuräti olemasolu kontrollida, vajalised noodid kaasa võtta, sall kaela panna“ jne.

Ei meeldi hästi maestrole see alatine nõrkuste meeletuleamine, sedaenam, et kunagi ei ole unustatud ühtki vajalist asja märkimata. Siiski kord tuleb ta koju üleolevana ja häätujulisena:

„Küll sina, naine, võid aga olla hajameelne!“

„Kuidas nii?“

„Jah, kõik sa kirjutad mul üles, mis pean võtma väljamineks kaasa, ometi olid täna unustanud asja, mis mulle valmistab piinliku momendi. Lähen konservatooriumi, riietun lahti ja hakkan minema üles mööda treppi, kuid kuulen, kuidas õpilased turtsuvad seljataga. Pöörduin ja küsin, mida nad naeravad, ja siis tuleb üks ja ütleb: Vabandage, härra pro-

fessor, teil on täna ühes jalas must king, aga teises kollane. — Näed sa nüüd, et kõiksugu kribu-krabu sa tulevad mulle meele, mitte aga kõige olulisemat!“

„Ah, armas mees! Ja sa ei teadnudki, et sul on selliseid kingi, kus üks paarist on must ja teine pruun?“

„Minul? Mis jutt see siis on?“

„Aga tule vaata, kui sa ei usu!“

Ning lähevad ja vaatavad teise tuppä: tõesti, sääl on põrandal just samasugune „segapaar“ kingi, nagu härra professoril jalas, — üks must ja teine pruun.

„Ja tule taevast appi, millal ma siis ometi selliseid kingi ostsin! Ja päälegi veel kaks paari!“ ehmub maestro.

Kui sõnad läksid segi.

Vene revolutsioon andis meile iseseisvuse, hulgalise sõjaväe ja muu vara kõrval ka rea tublised muusikuid-venelasi, kelledest mitmedki tänapäevani on jäänud meile ja leidnud siin uue kodumaa.

Nüüd, Vabariigi aastapäeval, jutustas meile üks tuntud ja lugupeetud emigrante-muusikuid järgmise loo oma esimestest elamustest Eestis.

Registreerudes muusikuna Tartus eesti

polgus, paigutatud ta kohe selle polgu orkestrisse, kohustusega mängida ka „Vanemuise“ teatri orkestris. „Vanemuine“ — see ei ole kerge sõna õppida ära slaavlasel, kes varem ei ole kunagi kuulnud eesti keelt. Siiski — varsti läinud see sõna kaunis libedasti ja eestilise aktsendiga. Sää! aga teatatakse äkki: Vabariigi aastapäeval tuleb paraadi vastu võtma härra Riigivanem isiklikult. Ning õpetatud siis muulastele-muusikutele, et kui härra Riigivanem ütleb: „Tervist, orkester!“, siis tuleb vastata: „Tervist, härra Riigivanem!“ Vot, jälle uus sõna, mis tuleb õppida pähe: „Riigivanem!“ Ka see harjutatakse kätte sõjamehelikult-vapraita ja muusikule aukohase rütmiga. Ning kui siis tuleb paraad, härra Riigivanem hüüab: „Tervist, orkester!“ siis vastab terve orkester rinnakalt ja rütmikalt: „Tervist, härra Riigivanem!“ — pääle ühe mehe, kelle häätahtlik hääl kostab üle teiste: „Tervist, härra riigivanemuine!“

Ja kui härra Riigivanem on möödunud, siis pöördub kapelmeister meie muusikue-migrandi poole: „Mida teie sää! hüüdisite, ah?“

„Mina? Aaga vot: tervist härra riigivanemuine!“

„Riigivanemuine?!“

„Ai čort!“ kahmab muusik laupa. „Vaata, kuidas ajasin segi: „riigivanem“ ja „Vanemuine!““

Ega ei saagi aru.

Konservatooriumis on palju tube ja toakesi, kambreid ja kambrikesi, nii et õpilasel, kes esmakordselt satub selle asutuse haldusse, kulub esialgu tükikene aega, et leida alati üles seda õiget ja ainukest, kus tal tuleb olla sel-sel kellajal seda-toda ainet õppimas.

Keegi noor muusikajanuline saab kord ühelt õppejõult teate, olgu kell 5 p. l. teisel korral esimeses klassis tunnis. Aga kui õppejõud sel ajal läheb sinna klassi tundi, on ruum tühi ega tule õpilast sinna ka hiljem. Ning alles tunni aja pärast kohtab õpetaja õpilast koridoris ja küsib: „No miks te siis tundi ei tulnud?“

„Aga teie ei tulnud ju tundi! Ootasin

teid poolteist tundi teisel korral esimeses klassis!“

„Ai, milline eksitus! Teie ootasite esimeses to a.s, mitte esimeses klassis! See esimene tuba on aga õpetajate-tuba! Alles selle järele tulevad klassiruumid! Aga tulge siis teisipäeval kell 5 kolmandale korrale viiendasse klassi. See on ometi lihtne leida, sest see on viimane uks selles koridoris!“

Teisipäeval kell 5 aga taas õpetaja ootab asjatult oma õpilast! Ning samuti kohtab ta hiljem õpilast koridoris:

„Miks te siis nüüd ei tulnud? Kus te siis nüüd ootasite?“

„Ja, teie ütlesite, et viimane uks selles koridoris! Ootasin selle ukse taga teid kaks tundi!“

„Kuulge ometi, viimane uks selles koridoris viib maja teispoole otsa trepikotta! Ega te ometi sää! trepikojas oodanud?“

„Aga just sää! Näis mulle endalegi imelik, kuidas te sää! trepikojas mõtlete tundi anda!“

„Kuulge, nüüd ma juhatan teid täpselt, kuhu peate minema: homme minge kell 6 p. l. klass nr. 21-sse, see on teine uks teisel korral! Ärge nüüd enam eksige!“

Ning järgmisel päeval näeb õpetaja rõõmuga, kuidas noor muusikajanuline tuleb mööda treppi alla ühes teiste õpilastega solfeggio tunnist. Kuid millegiparast väga morn on meie noormees.

„Mis teil siis viga on, et olete nii tussane?“

„Ah, teate, see konservatoorium on ikka liiga raske minule! Sää! pandi kohe niisugust ränka diktaati kirjutama, — ma ei saanud kriipsugi paberile.“

„Diktaati! Kuulge, siis te ju käisite teise solfeggio tunnis! See oli ju klass nr. 22-ses! Miks te siis sinna läksite? Ütlesin ju ometi, et klass nr. 21.“

„Jah, vaadake, teie olete juba kaks korda mind valesti juhatanud. Läksin siis sinna klass nr. 21 ukse taha, aga õpilased valgusid kõik klass 22-se. Küsisin, et kas siin tuleb solfeggio tund, vastati, et tuleb küll! No mis mul siis jäi üle muud kui astuda sisse ja arvata, et te jällegi eksisite ustega!“

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium
prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PÄTS, prof. A. TOPMAN.

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinn, Lai 7, telefon 431-82

Kõlarikkaid, vastupidavaid ja nägusaid

keelpille,
vilespille,
muusika löökriistu

valmistab võistlemata hindadega

F_a AUGUST KRISTAL'i

muusikariistade tööstus.

Tallinn, Väike Pärnu mnt. 12.
Telef. 462-60 Asutatud 1889. a.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8-15, telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.

Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10

Ilmus:

„Rahvakoorigid“ nr. 21.

M. Saar: „MARDIPEOL“

G. Ernesaks: „MERELE“

Lauljate Liidu väljaanne.

Ilmus trükist

HERBERT TAMPERE

„Eesti rahvaviiside antoloogia“ I

(Eesti Akadeemilise Helikunstnike Seltsi toimetused I)

Sisaldab: valimiku Lõuna-Eesti dialekti lääne- ja keskalade vanadest rahvaviisidest ühes tekstiga, artikleid rahvaviisidest üldse, rahvalaulikuist, viiside muusikalisest struktuurist, sisuseletavaid kaarte jne. jne.

See 152 leheküljeline teos on hästikorraldatud ja kergesti käsitatav kogu rahvalaule heliloojaile, muusika- ja emakeele õpetajaile, rahvakultuuri harrastajaile, folkloristliku teadusega tegelejaile ja igale eestlasele.

Hind Kr. 3.80

Pääladu ja üksikmüük:

Eesti Lauljate Liidu büroos Tallinn, Lai t. 7.

M. SAAR' e koorilaule

annete kaupa:

Segakoorile:

„Lindude laul”	10 snt.
„Latse hällitamise laul”	10 „
„Ärge narge neidusida”	10 „
„Miks sa nutad, tammekene?”	20 „
„See om leelo liinast tuodu”	20 „
„Köver kuuseke“	30 „
„Läksin kõrtsi aega viitma”	} 10 „
„Ketramas”	
„Sind surmani”	15 „
„Noore vello, veeretage”	25 „
„Emakene laulis, hällitas	5 „
„Luule, see ei tule tuulest”	10 „
„Metsa laul”	15 „
„Tantsulaul”	10 „
„Ärä viidi hää poisi”	10 „
„Sööt”	10 „

UUED:

„Kalevite kodu”	20 „
„Südame hääl“	10 „
„Marikesele”	20 „
„Muru kasvab mulla pääle”	15 „
„Ma istun muremäella”	5 „
„Kullake kurdab kaugel“	10 „
„Löökesele”	15 „

Meeskoorile:

„Hällilaul”	5 „
„Luule, see ei tule tuulest”	10 „
„Leidsin alast linnupesa”	15 „
„Põhjareis”	} 20 „
„Pulmalaul”	
„Kõige parem inimene”	

UUS:

„Üks on süda mõistmata“	5 „
-----------------------------------	-----

Pääladu ja üksikmüük

Eesti Lauljate Liidus,
Tallinn, Lai 7

RAHVAKOORID

nr. 2—21

maksavad nüüd:

E. L. L. liikmeile:

40 eks. ostes à	6 senti
20 „ „ à	8 senti
1 „ „ à	15 senti

Mitteliikmeile à 15 senti eks.
arvule vaatamata.

LAULJATE LIIDU VÄLJAANNE.

Tallinn, Lai 7.

UUDIS NAISKOORIDELE!

J. TAMVERK:

„4 vaimulikku laulu
naiskooridele“.

Hind 30 senti.

Saadaval
EESTI LAULJATE LIIDUS,
Tallinn, Lai 7.